

SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Cilt 7 - Sayı 2

İĞDIR ÜNİVERSİTESİ

ISSN: 2667-5056

ISSN: 2667-5056

İĞDIR ÜNİVERSİTESİ
SPOR
BİLİMLERİ
DERGİSİ

Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

ISSN: 2667-5056

EDİTÖRÜN NOTU

Kıymetli Spor Bilimciler,

Spor alanında teknolojinin gelişimi, son yıllarda büyük bir hızla ilerlemiş ve sporcudan taraftara kadar birçok farklı alanda etkili olmuştur. Bu gelişmeler hem performansı artırma hem de sporun daha güvenli ve eğlenceli hale gelmesini sağlamaktadır. Spor Bilimleri Dergimizin bu sayısında; **giyilebilir spor teknolojilerin spor yönetiminde kullanımı, atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumlarının incelenmesi** gibi teknolojinin spor alanında kullanılmasının önemine değinen makaleler bulunmaktadır.

Yeni sayımızın yayımlanması vesilesiyle emeği geçen editör hocalarımıza, makalelere hakemlik yaparak dergimize katkı sunan kıymetli bilim insanlarına teşekkür ediyorum ve alana katkılarının devamını diliyorum.

Saygılarımla

Dr. Ahmet DİNÇ

Editör

30.12.2024

İĞDIR ÜNİVERSİTESİ
SPOR
BİLİMLERİ
DERGİSİ

Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

ISSN: 2667-5056

Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Adına Sahibi – Owner
Dr. Ergün YURDADÖN

Editör-Editor
Dr. Ahmet DİNÇ

Yrd. Editor
Dr. Gülhan Erdem SUBAK

Alan Editörleri-Field Editors
Hareket ve Antrenman Bilimler-Movement & Training Sciences
Dr. İbrahim CAN

Beden Eğitimi ve Spor-Physical Education and Sports Sciences
Dr. Murat ÖZMADEN

Spor Yönetim Bilimleri- Science of Sport Management
Dr. Ahmet Nusret BULGURCUOĞLU

Editör Kurulu-Editorial Board
Dr. Ahmet DİNÇ (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Laurentiu-Gabriel TALAGHİR (Dunărea de Jos" University of Galați)
Dr. İbrahim CAN (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Ünsal TAZEGÜL (Iğdır Üniversitesi)
Dr. Mehmet Haşim AKGÜL (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Stefan Kolimechkov (United Kingdom)
Dr. Ahmet Yavuz Karanfil (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi)
Dr. Abdullah ALTUNHAN (Mardin Artuklu Üniversitesi)
Dr. Murat ÖZMADEN (Iğdır Üniversitesi)
Dr. İconomescu Teodora MİHAELA (Dunărea de Jos" University of Galați)
Dr. Neslihan ARIKAN FİDAN (Gazi Üniversitesi)
Dr. Adem KAYA (Bowie State University USA)
Dr. Zülbiye Kaçay (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi)
Dr. Aleksandar Raković (University of Niš)

İngilizce Dil Editörü- English Language Editor
Dr. Kadir YAĞIZ

İĞDIR ÜNİVERSİTESİ
SPOR
BİLİMLERİ
DERGİSİ

Iğdır Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

ISSN: 2667-5056

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsbdb>

İÇİNDEKİLER

CİLT 7, SAYI 2, ARALIK 2024

CONTENTS

VOLUME 7, ISSUE 2, DECEMBER 2024

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

RESEARCH ARTICLES

Iğdır Futbol Kulübü Taraftarlarının Siber Zorbalık Düzeylerini Sosyo Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Comparison Of Cyber Bullying Levels Of Iğdir Football Club Fans According To Socio Demographic Characteristics

Muhammet Kürşat URUŞ, Ünsal TAZEGÜL, Abdullah ALTUNHAN, Kubilay ÇİMEN.....1-9

Giyilebilir Spor Teknolojilerin Spor Yönetiminde Kullanımı ve Etkileri

Use and Effects of Wearable Sports Technologies in Sports Management

İsmail ÖNER, Şükrü BİNGÖL.....10-17

Atletlerin Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

The Examination of Athletes Attitudes Towards Wearable Technological Sports Products

Mustafa Yaşar ŞAHİN, Ersan TOLUKAN, Hasan GÜLER, Ünsal ALTINIŞIK, Murat SARAÇOĞLU.....18-24

Bilgi Çağında Modern Liderlik Yaklaşımları ve Spor Yönetimi

Modern Leadership Approaches and Sports Management in the Information Age

Burak BALCI, Murat KALFA.....25-33

Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Devlet Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Sinizm Düzeylerinin İncelenmesi

Investigation of the Organizational Commitment and Organizational Cynism Levels of Physical Education Teachers in Public Schools Affiliated With the Ministry of National Education

Murat TERLEMEZ.....34-42

Iğdır Futbol Kulübü Taraftarlarının Siber Zorbalık Düzeylerini Sosyo Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Muhammet Kürşat URUŞ¹ , Ünsal TAZEGÜL^{2*} , Abdullah ALTUNHAN³ ,
Kubilay ÇİMEN⁴

¹ Iğdır Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

² Iğdır Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

³ Mardin Artuklu Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

⁴ İstanbul Gelişim Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Yapılan bu çalışmanın amacı, Iğdır Futbol Kulübü taraftarlarının siber zorbalık düzeylerini sosyo demografik özelliklere göre karşılaştırmaktır. Çalışmada yöntem olarak; nicel araştırma yöntemi içerisinde yer alan nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini; Iğdır Futbol Kulübü taraftarları oluştururken örneklemini ise, tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 403 taraftar oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Kişisel Bilgi Formu Spor ve Seyircisinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği kullanılmıştır. “Spor Seyircisinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği” Karaca (2019) tarafından geliştirilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 20 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ilk olarak homojenlik ve normallik dağılımına bakılmıştır. Bunun için Kolmogorov-Smirnov (K-S) ve Shapiro Wilks testleri kullanılmıştır. Bu incelemeden sonra, verilerin analizinde parametrik olmayan test yöntemi kullanılmaya karar verilmiştir. Verilerin analizinde; Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi uygulanmıştır. Çalışmanın sonunda, cinsiyet, eğitim düzeyi, meslek ve maçları takip etme değişkenine bağlı olarak siber zorbalık skorunda farklılıklar belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Iğdır futbol kulübü, taraftar, siber zorbalık, sosyo demografik ve karşılaştırma.

Comparison Of Cyber Bullying Levels Of Iğdır Football Club Fans According To Socio Demographic Characteristics

ABSTRACT

The aim of this study is to compare the cyber bullying levels of Iğdır Football Club fans according to socio demographic characteristics. The causal comparison model within the quantitative research method was used as the method in the study. The universe of the study consists of Iğdır Football Club fans, while the sample consists of 403 fans who were selected by random sampling method and agreed to participate in the study voluntarily. The Personal Information Form and Sports Spectator Cyber Bullying Behavior Scale was used as the data collection tool in the study. “Sports Spectator Cyber Bullying Behavior Scale” was developed by Karaca (2019). SPSS 20 program was used in the analysis of the obtained data. In the analysis of the obtained data, firstly homogeneity and normality distribution were examined. For this purpose, Kolmogorov-Smirnov (K-S) and Shapiro Wilks tests were used. After this examination, it was decided to use non-parametric test method in the analysis of the data. Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis Test were applied in the analysis of the data. At the end of the study, differences in cyberbullying scores were determined depending on the variables of gender, education level, profession and following the matches.

Keywords: Iğdır football club, fans, cyberbullying, socio-demographic and comparison.

* Sorumlu Yazar: unsal.tazegul@igdir.edu.tr

GİRİŞ

Zorbalık kavramı dünya çapında ilgi çeken, aileleri, liderleri ve araştırmacıları sorunun anlaşılması ve çözülmesi için araştırma yapmaya zorlayan konulardan biridir. Zorbalık asırlık bir toplumsal sorundur. Zorbalık işyerinde, evde, hapishanede, bakımevinde vb. gerçekleşebilir ancak en yaygın olarak okullarda görülür (Sanders ve Phye, 2004; Gueldner vd., 2008). Zorbalık, bireylerin sürekli karşılaşabileceği, bireyler arasındaki ilişkiyi etkileyen hem suçlu hem de mağdur açısından belirli sonuçlar doğuran bir durumdur. Zorbalıkla ilgili ilk çalışmaların zengin İskandinav ülkelerinde yapıldığı ve zamanla benzer araştırma ve çalışmaların dünyanın farklı yerlerinde yaygınlaştığı ortaya çıkmıştır (Berger, 2007). Zorbalık terimi ilk kez İsveçli bilim adamı Peter Paul Heinman tarafından "mobbing" terimiyle tanımlandı. Sonrasında Norveçli Dan Olweus ilk çalışmasında akran-okul zorbalığını tanımlamak için "mobbing" kelimesini kullanmış ancak daha sonraki çalışmalarda bu kelimeyi yeterli bulmaması sebebiyle "mobbing" yerine "bullying" kelimesini kullanmaya başlamıştır (Kılıç, 2009). Türk Dil Kurumu'na göre ise zorba, "gücüne güvenerek hükmü altında bulunanlara söz hakkı ve davranış özgürlüğü tanımayan (kimse); kefecisi, müstebit, mütegalibe, despot, diktatör" olarak açıklanmaktadır. Zorbalık ise, "zorbaca davranışta bulunma, müstebitlik olarak açıklanmaktadır" (TDK, 2023).

Zorbalıların kişilik özellikleri kısaca şöyledir:

Araştırmalar zorbanın, kontrol ve hakimiyet ihtiyacından dolayı mağdur üzerinde otorite yaratma eğiliminde olduğunu gösteriyor. Bazı zorbalılar kibirli ve narsisttir, bazıları ise zorbalığı utanç veya korkuyu gizlemek veya özgüvenlerini artırmak için kullanır. Bu kişiler başkalarını aşağılayarak kendilerini güçlü zannederler. Zorbalılar, arkadaşlık kurmanın ve sürdürmenin ve sosyal ilişkilerden keyif almanın doğasında var olan dışa dönük kişilik özelliklerine sahiptir. Ancak kaygı düzeyleri ve problem çözme becerileri zayıftır (Smokowski ve Kopasz, 2005). 15-20 yaşlarındaki 119 kişiye, okul yıllarında karşılaştıkları zorbalık olayında zorbanın neden zorbaca davrandığı sorulduğunda, %28'i zorbanın özgüveninin düşük olduğunu, %26'sı zorbanın soğuk biri olduğunu, %15'i sorunları olduğunu ve %9'u akranlarına baskı yapmak istedikleri için zorbalık yaptıklarını düşündüklerini söylediler (Frisen vd., 2007).

Siber Zorbalık

Teknolojinin küresel ölçekte gelişmesi toplumda büyük değişimleri ve gelişmeleri beraberinde getirmiştir. Her yenilik ve değişimde olduğu gibi teknolojinin de bu hızlı gelişiminin hem olumlu hem de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Dünya üzerinde hemen hemen her toplumun karşı karşıya kaldığı şiddet, terör, savaş, zorbalık gibi kavramlar teknolojinin gelişmesiyle sanal ortama siber şiddet, siber terörizm, siber zorbalık, siber savaş kavramları olarak taşınmıştır. Kişinin kimliğini gizleyebilmesi ve internet ve cep telefonları aracılığıyla istediği zaman ve istediği yerde başkalarına mesaj gönderebilmesi (Greene, 2006), başkalarına yönelik saldırgan, aşağılayıcı ve tehdit edici mesajların hızla yayılmasına olanak sağlamakta ve kolaylaştırmaktadır. Bilgi ve iletişim medyasının kötü niyetli kullanımı "siber zorbalık" adı verilen yeni bir sorun alanı yaratmıştır. Bu durum yayılarak küresel bir sorun haline gelmiştir (Karaca, 2019). Livingstone ve Brake (2010), sosyal ağların dünya çapında çocuklar ve gençler arasında hızla popüler hale gelmesinin nedeninin; kendini ifade etme, öğrenme ve kişilerarası ağlar oluşturma ve geliştirme, yakın ilişkileri ve mahremiyeti korumak ve yönetmek gibi önemli yeni olanaklar sunmasını ileri sürmektedir. Öte yandan kullanıcılara pek çok fırsat sunan internet teknolojisi ve yeni medya ortamları, aynı zamanda anonim kişisel bilgilerle karşılaşma, mahremiyetin kaybı gibi güvenlik sorunları ve riskleri de beraberinde getirmiştir. Bilgisayar, internet ve akıllı telefon kullanımının hızla artmasıyla birlikte siber zorbalık oranları da önemli ölçüde artmıştır. İnsan ilişkileri sanal ortama taşındığında zorbalık gibi sosyal yaşamın bazı sorunları sanal ortamda da yeni şekillerle karşımıza çıkmaktadır (Özbay, 2013). Teknolojinin karanlık yüzü olarak da tanımlanan siber zorbalık, literatürde dijital zorbalık, çevrimiçi zorbalık, elektronik zorbalık, internet zorbalığı gibi isimlerle kullanılmaktadır (Uluçay ve Melek, 2017). Teknolojinin kötü niyetli kişiler tarafından kullanılması, geleneksel zorbalığı sanal ortamlarda siber zorbalığa dönüştürmüş ve siber zorbalığın bireylere uygulanmasıyla siber mağduriyet ortaya çıkmıştır (Karaca vd., 2021). Siber zorbalık terimi ilk olarak Kanadalı eğitimci Bill Belsey tarafından tanımlandı. "Bir kişi veya grubun, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla kasıtlı ve tekrarlı bir şekilde başka bir kişiye zarar vermesi eylemidir" (Belsey, 2003). Campbell (2005) siber zorbalığı e-posta, anlık mesajlaşma, sohbet odaları ve web siteleri gibi çeşitli teknolojiler aracılığıyla başkalarının taciz edilmesi olarak tanımlamıştır. Hinduja ve Patchin

(2009) siber zorbalığı, bilgisayarların, cep telefonlarının ve diğer elektronik cihazların başkalarına zarar vermek amacıyla sürekli ve tekrar tekrar kullanılması olarak tanımlamaktadır. Başka bir tanıma göre siber zorbalık, diğer insanlara rahatsız edici mesajlar göndermek veya sosyal saldırganlığa girişmek için dijital teknolojinin kullanılmasıdır (Lacey, 2007; Willard, 2007). Willard (2007) zorbalığın yeni bir türü olan siber zorbalığı, internet veya diğer iletişim araçları aracılığıyla başkalarına kasıtlı olarak zararlı ve saldırgan mesaj veya fotoğraf göndermek olarak tanımlarken, Smith vd., (2008) siber zorbalığı, kasıtlı ve elektronik iletişim araçlarının kendilerini kolayca koruyamayan kişilere karşı zararlı şekilde bir kişinin veya grubun kullanılması olarak ifade eder. Arıcağ (2009) e-posta, cep telefonu, çağrı cihazları, kısa mesaj hizmetleri ve web siteleri gibi bilgi ve iletişim teknolojilerinin kişi veya gruplar tarafından başkalarına zarar vermek amacıyla kasıtlı, tekrarlayan ve düşmanca eylemi destekleyen davranış olarak tanımlar. Ybarra ve Mitchel, siber zorbalığı inceleyen ilk kişilerdir. Bu araştırmacıların ilk tanımına göre siber zorbalık; çevrimiçi ortamda bir veya daha fazla kişiye karşı bilinçli ve aleni olarak yapılan saldırgan bir eylem olarak tanımladılar (Yurdakul, 2020). Siber zorbalık kavramı aynı zamanda birçok araştırmacı tarafından çevrimiçi zorbalık, dijital zorbalık, elektronik zorbalık, çevrimiçi zarar verme, çevrimiçi sosyal saldırganlık gibi farklı isimlerle de anılmaktadır (Eroğlu, 2014). Çevrimiçi ortamda başkalarına zorbalık yapan kişilere "siber zorba", bu tür davranışlara maruz kalanlara "siber mağdur", davranışı dışarıdan gözlemleyenlere ise "tanık" adı verilmektedir. Davranışın siber zorbalık olarak tanımlanabilmesi için belirli kriterlerin karşılanması gerekmektedir (Karaca vd., 2021):

- Bilinçli yapılmalı,
- Önceden planlanmalıdır,
- Tekrarlanmalı yani sürekli olmalı,
- Amaç insana zarar vermek olmalı,
- Bilgi ve iletişim teknolojisi kullanılmalıdır.

Siber zorbalık, fiziksel ortamda meydana gelen zorbalığa benzer. Siber zorbalığı geleneksel zorbalıktan ayıran ve daha güçlü kılan özellikler ise gizlilik, mekânsal ve zamansal kısıtlamaların olmaması, fiziksel şiddete ihtiyaç duyulmaması, mağdurların kolay erişilebilmesi ve etki yaratma becerisi, teknolojinin olanaklarını kullanarak mağdura baskı yapılmasının kolay olmasıdır. Ayrıca siber zorbalık günün 24 saati gerçekleşmektedir (Yaman vd., 2011). Siber zorbalık, akranlar arasındaki düzenli şiddet veya kişisel zorbalıktan daha tehlikelidir. Siber zorbalık mağdurları internetten uzak dursalar ve cep telefonlarını kapatsalar bile bu durum kendilerine elektronik ortamda yapılacak saldırıları engellememektedir. Uzmanların yaptığı araştırmaya göre siber zorbalığın çıkış nedenleri şunlardır: Yeni teknolojilerin gelişmesi ve bu teknolojilerin her türlü iletişime imkân vermesi, bu iletişim teknolojilerinin insan yaşamının her alanında etkili bir şekilde mevcut olması, kişinin adını gizleyebilmesi ve başkası gibi davranabilmesi kuralların yeterince açık olmaması ve eksikliklerin olması, teknolojinin etkili ve doğru kullanımı konusunda farkındalığın gelişmemesi (Jöger vd., 2010).

Yapılan bu çalışmanın amacı, Iğdır Futbol Kulübü taraftarlarının siber zorbalık düzeylerini sosyo demografik özelliklere göre karşılaştırmaktır.

YÖNTEM

Çalışmada yöntem olarak; nicel araştırma yöntemi içerisinde yer alan nedensel karşılaştırma modeli kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; Iğdır Futbol Kulübü taraftarları oluştururken örneklemini ise, tesadüfî örneklem yöntemi ile seçilen ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 403 taraftar oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler Kişisel Bilgi Formu, Spor Seyircisinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği kullanılmıştır.

Spor Seyircisinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği:

Araştırmada “Spor Seyircisinin Siber Zorbalık Davranışları Ölçeği” kullanılmıştır. Karaca (2019) tarafından geliştirilen ölçek 7 maddeden 5’ li likert tipinde oluşturulan bir ölçektir. Ölçeğin geneli için Cronbach Alpha katsayısının .95 olduğu belirlenmiştir (Karaca, 2019).

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizinde SPSS 20 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ilk olarak homojenlik ve normalite dağılımına bakılmıştır. Bunun için Kolmogorov-Smirnov (K-S) ve Shapiro Wilks testleri kullanılmıştır. Bu incelemeden sonra, verilerin analizinde parametrik olmayan test yöntemi kullanılmaya karar verilmiştir. Verilerin analizinde; Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis Testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Cinsiyet Değişkenine Bağlı Mann-Whitney U Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Mann-Whitney U	15783,500
Wilcoxon W	27108,500
Z	-3,394
P	,001

Yapılan Mann-Whitney U testi sonunda, Siber Zorbalık ve cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 2. Eğitim Düzeyi Değişkenine Bağlı Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Chi-Square	15,556
P	,000

Yapılan Kruskal Wallis testi sonunda, Siber Zorbalık ve Eğitim Düzeyi Değişkeni arasında Özdeşim boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 3. Meslek Değişkenine Bağlı Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Chi-Square	12,773
P	,012

Yapılan Kruskal Wallis testi sonunda Siber Zorbalık ve Meslek Değişkeni arasında istatistiksel

olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 4. Gelir Düzeyi Değişkenine Bağlı Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Chi-Square	1,147
P	,887

Yapılan Kruskal Wallis testi sonunda, istatistiksel olarak anlamsız bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 5. Maçları Takip Etme Yeri Değişkenine Bağlı Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Chi-Square	9,235
P	,010

Yapılan Kruskal Wallis testi sonunda, istatistiksel olarak anlamsız bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 6. Medeni Hal Değişkenine Bağlı Mann-Whitney Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Mann-Whitney U	14781,500
Wilcoxon W	21684,500
Z	-2,208
P	,027

Yapılan Mann-Whitney testi sonunda Siber Zorbalık ve medeni durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir belirlenmiştir.

Tablo 7. Deplasman Maçlarına Gitme Değişkenine Bağlı Kruskal Wallis Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Chi-Square	21,284
P	,000

Yapılan Kruskal Wallis testi sonunda; Siber Zorbalık ve Deplasman Maçlarına Gitme Değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

Tablo 8. Taraftar Derneğine Üye Olma Değişkenine Bağlı Mann-Whitney Testi Sonucu

	Siber Zorbalık
Mann-Whitney U	11726,000
Wilcoxon W	60242,000
Z	-3,160
P	,002

Yapılan Mann-Whitney testi sonunda, Siber Zorbalık ve Taraftar Derneğine Üye Olma Değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan istatistiki analizler sonunda, çalışma grubundaki erkeklerin siber zorbalık düzeyinin kadınlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların verdikleri cevapların analizi sonucu, cinsiyet değişkenine göre Siber Zorbalık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu istatistiki verilerden yola çıkarak erkeklerin siber zorbalık eğilimlerinin daha fazla olduğu, insanları sanal ortamda daha fazla taciz ettikleri ve insanlarla çatışma halinde oldukları söylenebilir. Yine kendilerini tuttukları takımla aşırı derecede özdeşleştirdiklerini ve takımlarına olan aidiyetlik düzeylerinin üst düzeyde olduğu söylenebilir. Yapılan literatür taraması sonucunda, çalışmamızın verilerini destekleyen çalışmalarla karşılaştırılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları aşağıda verilmiştir.

Çakıroğlu, (2022) yaptıkları çalışmalarda erkeklerin kadınlara oranla daha fazla siber zorbalık davranışında buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan diğer araştırmalarda da: Yaman ve Sönmez (2015); Horzum ve Ayas (2011); Tanrıku, (2013), erkeklerin daha fazla siber zorbalık yaptığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte kızların erkeklerden daha çok siber zorbalık yaptığını bildiren araştırmalar da mevcuttur: Wolak vd., (2007); Keith ve Martin, (2005)..

Bazı araştırmalar, cinsiyet ve siber zorbalık arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmiştir: (Kural, 2017; Özdemir ve Akar, 2011). Siber mağduriyet yaşamada cinsiyet açısından bir fark olmadığını ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur: (Baştürk-Akça vd., 2015; Çivilidağ ve Cooper, 2013).

Siber zorbalık ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalardan birbirinden farklı bulgular elde edilmesi araştırmaların yapıldığı örneklemin, araştırmalarda kullanılan yöntemlerin ve ölçme araçlarının farklılaşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda eğitim düzeyi değişkenine göre siber zorbalık düzeyinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Çakıroğlu (2022)'nin futbol taraftarlarının siber zorbalık ölçeğine verdikleri yanıtlarda eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Yine Karaca'nın (2019) spor seyircilerinin zorbalık davranışlarını araştırdığı çalışmasında eğitim durumlarına göre anlamlı farklılık tespit etmiş ve eğitim seviyesi yükseldikçe zorbalık düzeyinin düştüğü görülmektedir. Akbaba ve Eroğlu (2013)'nin yaptıkları araştırmada ilköğretim öğrencilerinin anne ve babalarının eğitim düzeyinin düşmesinin siber zorbalık yapma davranışlarını arttırdığını ortaya koymuştur

Kacar'ın (2023) çalışmasında eğitim seviyesine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık puanları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır. Aynı şekilde Yıldırım vd. (2019) yaptığı çalışmada, eğitim seviyesine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık puanları açısından anlamlı bir fark olmadığını belirtmektedir.

Yapılan istatistiki analizler sonunda, serbest meslek grubundaki taraftarların siber zorbalık skorunun diğer meslek gruplarındaki taraftarlardan daha fazla gelişmiş olduğu belirlenmiştir. Emekli olan taraftarların

siber zorbalık skorlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bu istatistiki verilerden yola çıkarak, emekli taraftarların maçları zevk almak için izledikleri ve sosyal medyada siber zorbalık içeren davranışları daha az sergiledikleri söylenebilir. Serbest meslek grubundaki taraftarların ise, tutukları takımla daha fazla özdeşleştikleri ve sosyal medyada daha fazla siber zorbalık içeren davranışlar sergiledikleri söylenebilir. Serbest meslek grubundaki taraftarların günlük hayatları içerisinde sürekli farklı insanlarla iletişime girmeleri ve o insanlarla kimi zaman istemedikleri iletişim kurmaları bu meslek grubundaki taraftarların siber zorbalık düzeyini etkilediğini düşünülmektedir. Bu bulgulara paralel olarak daha önce yapılmış araştırmalarda aynı sonuçlara görülmüştür. Çakıroğlu'nun (2022) yaptığı araştırmada taraftarların siber zorbalık ölçeğine verdikleri yanıtlarda mesleklerine göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Karaca (2019) da yaptığı araştırmasında taraftarların mesleklerine göre siber zorbalık davranışlarında anlamlı farklılık tespit etmiştir. Açık vd., (2018)'de seyircilerin meslek durumu değişkenine göre taraftarlık tutumları arasında şiddete yönelik, kurumsal aidiyet ve toplam skor boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir.

Aylık geliri 2500-8000 arasında olan taraftarların siber zorbalık skorunun daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu veriler göstermiştir ki bireyleri ekonomik gelir düzeyleri düştükçe saldırganlık ve siber zorbalık düzeyleri artmaktadır. Bireylerin ekonomik düzeyleri arttıkça istek ve arzularını gerçekleştirme imkânı da artmaktadır. İstek ve arzularını gerçekleştiremeyen taraftar sanal ortamda siber zorbalık davranışları sergileyebilmektedir. Bu yönde yapılan araştırmalarda da benzer sonuçlar görülmüştür. Tippett ve Wolke (2014), gelir seviyesi arttıkça zorba olma ve zorbalığa uğrama olasılığının azaldığını belirtmektedir. Karaca (2019), yaptığı araştırmasında taraftarların gelir durumları düştükçe siber zorbalık davranışlarında artış belirlenmiştir. Çakır ve Horzum (2008), Gençer (2011), çalışmalarında düşük gelir düzeyine sahip bireylerin daha çok siber zorbalık davranışı sergiledikleri sonucuna ulaşmışlardır. Kacar (2023)'ın araştırmasında gelir düzeyine göre siber mağduriyet puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Geliri düşük olan bireylerin siber mağduriyet puanları, orta ve yüksek olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Siber zorbalık ve siber seyirci ortalamaları ise gelir düzeyi yüksek olanlarda daha yüksek bulunmuştur.

Maçları stadyumdan izleyen taraftarların siber zorbalık skorlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir. Televizyondan izleyenlerin ise, siber zorbalık skorlarının daha az olduğu belirlenmiştir. Bu istatistiki verilerden yola çıkarak, maçları stadyumdan izleyen taraftarların tutukları takıma daha tutkulu oldukları, takımı için her türlü fedakârlığı yapabilecekleri ve sosyal medyada siber zorbalık içeren davranışları daha fazla sergiledikleri söylenebilir. Maçları televizyon izlemeyi tercih eden taraftarların ise, sosyal medyada daha az siber zorbalık içeren davranışlar sergiledikleri ve maç izlemelerindeki temel amacın zevk almak olduğu söylenebilir. Araştırmamızla aynı doğrultuda sonuç Çakıroğlu'nun (2022) çalışmasında da görülmektedir. Çakıroğlu (2022) araştırmasında takımlarının maçlarını stadyum ve online platformlarda izleyen bireyler; evde, kafe ve eğlence mekanlarında ve diğer platformlarda maçları takip eden taraftarlara nazaran siber zorbalık davranışlarına daha yatkın oldukları tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, futbol dünya çapında toplumsal bir hareket halini almıştır. Günümüzde futbol bir oyundan çok daha fazlasıdır; modern popüler kültürün derinliklerini keşfetmek için güçlü bir araçtır. Futbolu ne kadar iyi anlar ve analiz edersek, içinde yaşadığımız toplumu ve dünyayı da o kadar iyi anlarız. Bu çalışmada yeni bir oluşum içerisine giren toplumsal olarak farklı bir sinerji yaratmış Iğdır Futbol Kulübü taraftarlarının siber zorbalık özelliklerini araştırdık. Daha önce Iğdır Futbol Kulübü üzerine araştırmaların literatürde yapılmamış olması çalışmamızın bu konuda daha sonra yapılacak çalışmalara temel oluşturacağına inanılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Açık, M., Düz, S., Karataş, Ö., Karademir, T., Kurak, K., Bayer, R., (2018). Türkiye Futbol Federasyonu 1. Ligindeki Taraftarlarının Fanatiklik Durumlarının İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(3), 8-23.
- Akbaba, S., ve Eroğlu, Y., (2013). İlköğretim Öğrencilerinde Siber Zorbalık Ve Mağduriyetin Yordayıcıları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 105-121.
- Baştürk-Akça, E., Sayımer, İ., ve Ergül, S., (2015). Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları

- Ve Siber Zorbalık Deneyimleri: Ankara Örneği. *Global Media Journal TR Edition*, 5(10), 71-86.
- Belsey, B., (2003). Always On, Always Aware. <http://cyberbullying.ca/> Erişim Tarihi (12.07.2023).
- Berger, K., (2007). Update on Bullying at School: Science forgotten? *Developmental Review*, 27, 90–126.
- Çakır, Ö. B. ve Horzum, M. B., (2008). Web Tabanlı Öğretim Ortamındaki Öğrencilerin İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(1), 187 - 205.
- Çakıroğlu, B., (2022). Futbol Taraftarlarının Fanatizm Duyguları İle Siber Zorbalık Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul. 98.
- Çivilidağ, A. ve Cooper, H. T., (2013). Ergenlerde Siber Zorba Ve Öfkenin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma: Niğde İli Örneği. *International Journal of Social Science*, 6(1), 497-511.
- Eroğlu, Y., (2014). Ergenlerde Siber Zorbalık Ve Mağduriyeti Yordayan Risk Etmenlerini Belirlemeye Yönelik Bütüncül Bir Model Önerisi. Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa. 395
- Frisen, A., Jonsson, A., Persson, C., (2007). Adolescents' Perception Of Bullying: Who Is The Victim? Who Is The Bully? What Can Be Done To Stop Bullying?, *Adolescence, Winter 42* (168): 749-61.
- Gençer, S. L., (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Durumlarının İnternet Kullanım Profilleri Ve Demografik Özelliklere Göre Farklılıklarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Teknoloji Bilimleri Anabilim Dalı, Isparta. 74.
- Greene, M.B., (2006). Bullying İn School: A Plea For Measure Of Human Rights. *Journal Of Social Issues* 62, 63-69.
- Gueldner, B. A., Isava, D. M., ve Merrell, K. W. (2008). How Effective Are School Bullying Intervention Programs? A Meta-Analysis Of Intervention. *School Psychology Quarterly*, 23(1), 26-42.
- Horzum, M.B. ve Ayas, T., (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Sanal Zorba Ve Mağdur Olma Düzeylerinin Okul Türü Ve Cinsiyet Açısından İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 10 (20), 139-159
- Jöger T., Amado J., Matos A. ve Pessoa T., (2010). Analysis Of Experts" And Trainers" Views On Cyberbullying. *Australian Journal Of Guidance & Counselling*. 20(2), 169–181.
- Karaca, Y., (2019). Spor Seyircilerinin Zorbalık Davranışlarının İncelenmesi (Futbol Taraftarı Örneği).Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.112.
- Karaca, M., Mutlu, T., ve Gencer, G., (2021). Siber Mağduriyet: Kavramsal Bir Çalışma. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 177-191.
- Keith, S. ve Martin, M.E., (2005). Cyber-Bullying: Creating a Culture of Respect in a Cyber World. *Reclaiming Children and Youth*. 13, 224-228.
- Kılıç, N., (2009). İlköğretim 6, 7, 8. Sınıf Öğrencilerinin Zorbalık Düzeylerinin Yordanması (Konya İli Cihanbeyli İlçesi İlçe Merkez Örneği).Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara. 117.
- Kural, S., (2017). Futbol Süper Lig Takım Taraftarlarının Sporda Fanatizm Ve Şiddete İlişkin Görüşleri. Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara. 90.
- Özbay, A., (2013). Ergenlerde Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet, Aleksitimi Ve Öfke İfade Etme Biçimleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Özdemir, M. ve Akar, F., (2011). Lise Öğrencilerinin Siber-Zorbalığa İlişkin Görüşlerinin Bazı Değişkenler Bakımından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 605-626.
- Sanders, C.E. ve Phye, G. (Edited). (2004). What Is Bullying? Bullying: Implication For The Classroom. Elsevier Academic Press.
- Smokowski, PR. ve Kopasz, KH., (2005). Bullying in School: An Overview of Types, Effects, Family Characteristics, and Intervention Strategies. *Children & Schools*, 27 (2):101-10.
- Tanrıkulu, T., (2013). Siber Zorbalık ile İlgili Değişkenlerin İncelenmesi ve Gerçeklik Terapisi Yönelimli Bir Müdahale Programının Siber Zorbaca Davranışlar Üzerindeki Etkisi. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya. 207.
- TDK., (2023). <https://sozluk.gov.tr/> Türk Dil Kurumu Sözlükleri.
- Tippett, N., ve Wolke, D., (2014). Socioeconomic Status And Bullying: A Meta-Analysis. *American Journal Of Public Health*, 104(6), e48–e59.
- Uluçay, D. M., ve Melek, G., (2017). Türkiye’deki Okullarda Siber Zorbalık: Bir Literatür Değerlendirmesi. *Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 8 (30), 91-106.
- Willard, N., (2007). Cyberbullying And Cyberthreats. U.S.A. Research Pres.
- Wolak, J., Mitchell, K.J., ve Finkelhor, D., (2007). Does Online Harassment Constitute Bullying? An Exploration of Online Harassment by Known Peers and Online-Only Contacts. *Journal of Adolescent Health*. 41, 51-58.
- Yaman, E., Eroğlu, Y., ve Peker, A., (2011). Başa Çıkma Stratejileriyle Okul Zorbalığı ve Siber Zorbalık. İstanbul, Kaknüs Yayınları.
- Yaman, E. ve Sönmez, Z. (2015). Ergenlerin Siber Zorbalık Eğilimleri. *Online Journal Of Technology Addiction And Cyberbullying*, 2(1), 18-31.
- Yıldırım, A., Celikten, M., Desiatov, T., Lodatko, Y., (2019). The Analysis Of Teachers Cyberbullying, Cyber Victimization And Cyber Bullying Sensitivity Based On Varios Variables. *European Journal of Educational Research*, 8(4), 1029-1038.
- Yurdakul, Y., (2020). Siber Zorbalık Farkındalık Programının Ergenlerin Siber Zorbalığa İlişkin Farkındalıklarına Ve Siber Zorbalıkla Baş Etme Becerilerine Etkisinin İncelenmesi. Doktora Tezi Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 195.

Araştırma Makalesi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsd> 2024, Cilt:7, Sayı:2, 10-17
Doi: 10.48133/igdirsd.1584116

Yüklenme Tarihi: 13.11.2024 **Kabul Tarihi:** 12.12.2024 **Yayın Tarihi:** 31.12.2024

Giyilebilir Spor Teknolojilerin Spor Yönetiminde Kullanımı ve Etkileri

İsmail ÖNER^{1*} , Şükrü BİNGÖL²

¹ İnönü Üniversitesi, Spor Bilimler Fakültesi

² Hakkari Üniversitesi, Spor Bilimler Fakültesi

ÖZ

Teknolojinin hızlı gelişimi, spor yönetimini köklü bir şekilde dönüştürmüştür. Spor organizasyonları ve yöneticileri, bu yeniliklerle uyum sağlayarak iş verimliliklerini artırmakta, veri analizi yapabilmekte ve sporcuların performansını daha etkili bir şekilde izleyebilmektedir. Özellikle giyilebilir teknolojiler, bu ihtiyaçlara karşılık vererek daha akıllı ve etkili stratejilerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır. Bu araştırmamızın amacı giyilebilir spor teknolojilerin spor yönetiminde kullanımı ve etkilerinin incelenmesidir. Araştırmada, nitel araştırma metodolojisine odaklanılarak doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde, öncelikle giyilebilir spor teknolojileri ve spor yönetimi konularıyla ilgili akademik makaleler, tezler, dergiler, gazeteler ve kitap dokümanlarına erişilerek orijinallikleri kontrol edilmiştir. Elde edilen veriler detaylı bir şekilde incelenerek giyilebilir spor teknolojilerin spor yönetiminde kullanımı ve etkileri üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Giyilebilir spor teknolojileri, sporcuların fiziksel durumlarını, performans verilerini ve sağlık göstergelerini gerçek zamanlı olarak izlemeye olanak tanımaktadır. Bu veriler, antrenman programlarının kişiselleştirilmesine, yaralanma risklerinin azaltılmasına ve iyileşme süreçlerinin hızlandırılmasına yardımcı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, spor yöneticilerine ve antrenörlere, takım performansını ve oyuncu sağlığını geliştirmek için kapsamlı bilgiler sağladığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, veri güvenliği, cihazların maliyetleri ve kullanıcıların teknolojiye adaptasyon süreci gibi bazı zorluklar da belirlenmiştir. Sonuç olarak, giyilebilir spor teknolojilerinin spor yönetiminde önemli bir rol oynadığı ve bu alanda büyük bir potansiyel taşıdığı görülmektedir. Gelecekte, teknolojik gelişmelerin devam etmesiyle birlikte, giyilebilir teknolojilerin spor yönetiminde daha geniş bir kullanım alanı bulacağı ve bu alandaki yeniliklerin sporun her seviyesinde olumlu etkiler yaratacağı öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Spor Yönetimi, Teknolojik Gelişmeler, Giyilebilir Teknolojiler, Yenilikçi Stratejiler

Use and Effects of Wearable Sports Technologies in Sports Management

ABSTRACT

The rapid development of technology has radically transformed sports management. By adapting to these innovations, sports organizations and managers can increase their work efficiency, perform data analysis, and monitor athletes' performance more effectively. Wearable technologies, in particular, enable the development of smarter and more effective strategies by responding to these needs. The aim of this research is to examine the use and effects of wearable sports technologies in sports management. In the research, the document analysis method was preferred by focusing on the qualitative research methodology. During the research process, firstly, academic articles, theses, journals, newspapers and book documents related to wearable sports technologies and sports management were accessed and their originality was checked. The obtained data was examined in detail and a comprehensive evaluation was made on the use and effects of wearable sports technologies in sports management. Wearable sports technologies allow athletes to monitor their physical condition, performance data and health indicators in real time. This data has been found to help personalize training programs, reduce injury risks, and accelerate recovery processes. It has also been found to provide sports managers and coaches with comprehensive information to improve team performance and player health. However, some challenges have also been identified, such as data security, device costs, and users' adaptation process to technology. As a result, it is seen that wearable sports technologies play an important role in sports management and have great potential in this area. In the future, with the continuation of technological developments, it is predicted that wearable technologies will find a wider use in sports management and innovations in this field will have positive effects at all levels of sports.

Keywords: Sports Management, Technological Developments, Wearable Technologies, Innovative Strategies

GİRİŞ

Dünya çapında önemli bir endüstri olarak yer alan sporun, küresel gelişmelerden etkilendiği görülmektedir. Bu gelişmeler arasında yer alan teknolojik yenilikler, spor sektörünü de önemli ölçüde etkilemektedir. Futboldan bilgisayar oyunlarına, giyilebilir spor teknoloji ürünlerinden akıllı stadyumlara kadar pek çok ürün ve hizmet, dijital dönüşüm ile geliştirilip pazarlanmaktadır (Tekin ve Karakuş, 2018).

Spor aktiviteleri, günümüz dünyasında günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiş olup, spor yapmanın yaşam kalitesine olumlu etkisi bilinmektedir. Bu doğrultuda, giyilebilir teknolojiler spor alanında sağladığı faydalar ve yaygın kullanımı ile dikkat çekmektedir (Acar ve Ünal, 2023). Sağlık, spor, günlük yaşam, eğitim, eğlence ve askeri alanlar gibi geniş bir kullanım yelpazesine sahip giyilebilir teknolojik ürünler, veri toplamak, etkinlikleri izlemek ve kullanıcıların istek ve ihtiyaçlarına göre deneyimleri özelleştirebilen, mikroçipler, sensörler ve kablosuz iletişim yetenekleri ile donatılmış akıllı cihazlardır. Bu cihazlar yüzükler, akıllı gözlükler, akıllı saatler, bileklik veya bilezik gibi çeşitli nesnelere yerleştirilen en son teknoloji ürünleri olarak ifade edilmektedir (Thierer, 2015; Kaewkannate ve Kim, 2016). Giyilebilir teknolojik spor ürünleri, kullanıcıların günlük yaşamlarında rahatça taşıyabilecekleri cihazlar olarak sınıflandırılır. Bu ürünler, spor aktivitelerinde ve egzersiz yaşamlarında pek çok konfor sağlamaktadır. Örneğin, antrenman sırasında kullanılan akıllı saatler, kullanıcıların nabız, kan basıncı gibi özelliklerini ölçmektedir. Giyilebilir teknolojik ürünler aynı zamanda kıyafet ve aksesuar olarak da kullanılabilir. Bu ürünlerin bir diğer özelliği ise akıllı cihazlarla bağlanabilmesidir. Giyilebilir teknolojik ürünler, topladıkları verileri entegre oldukları cihazlara aktararak kullanıcıların kendi sağlık ve performans takibini yapmalarına olanak tanımaktadır (Çakır ve ark., 2018).

Bu tür ürünlerin sunduğu kapsamlı takip imkanı, spor sektöründe giyilebilir cihazların yaygın kullanımını destekleyen bir faktördür. Özellikle spor sektöründe yaygın olarak kullanılan bu ürünler, atılan adımlar, yakılan kaloriler ve uygulanan egzersiz şiddeti gibi fiziksel etkinlikleri takip etmek amacıyla da kullanılmaktadır. Bu nedenle, giyilebilir teknoloji pazarı, spor sektöründe yoğun bir kullanımı olan büyük bir pazar payına sahiptir (Lunney ve ark., 2016). Bu geniş pazar payı, spor yönetimi alanında da önemli bir dönüşüm yaratmaktadır. Spor yönetiminde teknolojik gelişmelerin kullanımı, spor etkinliklerinin etkinliğini artırmak ve geniş kitlelere yüksek kalitede spor etkinlikleri ve ilgili hizmetleri sunmaktır. Teknolojik gelişmeler sayesinde spor etkinliklerinin kalitesi en üst düzeye çıkarılabilmektedir. Bu perspektiften bakıldığında, giyilebilir cihazlar büyük bir önem taşımaktadır. Giyilebilir cihazlar, doğrudan vücuda takılabildiği gibi, kullanıcının giysisi veya aksesuarlarıyla birlikte de kullanılabilir. Giyilebilir cihazlar sadece basit donanımlar olmayıp, aynı zamanda güçlü yazılım desteği, veri etkileşimi ve bulut etkileşimi yeteneklerine sahiptir. Bu özellikleriyle, spor etkinliklerinin yönetiminde ve katılımcı deneyimlerinin iyileştirilmesinde önemli katkılar sağlamaktadırlar (Ersöz ve Gökmen,2023). Bununla birlikte, spor yöneticileri, bu teknolojilerden elde edilen verilerle sporcuların performansını daha hassas bir şekilde izleyebilmekte, analiz edebilmekte, antrenman süreçlerini geliştirebilmekte ve genel spor organizasyonlarının etkinliğini artırabilmektedir. Giyilebilir teknolojiler, spor yönetiminin stratejik kararlar almasına ve daha verimli bir yönetim sağlanmasına olanak tanıyan güçlü araçlar olarak öne çıkmaktadır.

Bu teknoloji kullanımının yaygınlaşması, yalnızca spor yönetimini değil, aynı zamanda günlük yaşamı da dönüştürmektedir. Teknolojinin hızlı gelişimi, toplumların sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişini hızlandırmış, bu geçiş sürecinde giyilebilir teknolojik ürünlerin üretim ve satışında belirgin bir artış sağlamıştır. Geniş bir pazara sahip olan giyilebilir teknolojiler arasında yaşanan yoğun rekabet, ürünlere sürekli olarak yeni özelliklerin eklenmesine veya tamamen yenilenmesine yol açmaktadır (Ulutaş ve Acar, 2024). Bu rekabet ortamında, işletmelerin başarılı olabilmesi için ya pazara ilk giren firma olmaları ya da rakiplerinden farklılaşarak yenilikçi ürünler geliştirmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, giyilebilir teknoloji piyasasında sürekli olarak yenilikçi çözümler geliştirilmekte ve mevcut ürünler hızla güncellenmektedir (Kılıç, 2017).

Market us (2024) raporuna göre, küresel giyilebilir teknoloji pazarının büyüklüğünün 2024'teki 79 milyar ABD dolarından 2032'ye kadar yaklaşık 231 milyar ABD dolarına ulaşması ve 2024'ten 2032'ye kadar olan tahmin döneminde %14,60'lık bir bileşik yıllık büyüme oranıyla büyümesi beklenmektedir. Bu finansal veriler, giyilebilir teknolojilerin spor yönetimi açısından büyük bir potansiyele sahip olduğunu ve bu

teknolojilerin spor endüstrisinin gelecekteki gelişiminde önemli bir rol oynayacağını göstermektedir. Araştırmamızda, giyilebilir spor teknolojilerin spor yönetimindeki kullanımını ve bu teknolojilerin sporcuların performansını, antrenman süreçlerini ve genel spor organizasyonlarının verimliliğini nasıl etkilediğini incelemeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, yapılan araştırmanın amaçlarına yönelik olgu ve olguları kapsayan yazılı materyallerin, belirlenen ölçütler çerçevesinde incelenmesidir (Creswell, 2017; Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma sürecinde, öncelikle spor yönetimi ve giyilebilir teknolojik spor ürünleri ile ilgili akademik makaleler, tezler, dergiler, gazeteler ve kitap dokümanlarına erişilerek orijinaliği kontrol edildi. Elde edilen veriler detaylı bir şekilde incelenerek giyilebilir spor teknolojilerin spor yönetiminde kullanımı ve etkileri üzerine kapsamlı bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme sonucunda, giyilebilir spor teknolojilerin spor yönetimindeki rolü ve katkıları net bir biçimde ortaya konmuş ve alandaki mevcut literatüre önemli bir katkı sağlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmalar, giyilebilir spor ürünlerinin çeşitli yönlerini ve bu ürünlerin spor yönetimi üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde inceleyerek önemli bulgular sağlamıştır. Adesida ve ark. (2019), yaptığı çalışmada, giyilebilir teknolojinin spor yönetiminde koçluk uygulamalarını ve sporcuların tekniklerini olumlu yönde etkileme potansiyeli bulunduğu tespit edilmiştir. Zhang'ın (2022), çalışmasında, spor yönetiminde giyilebilir teknolojinin spor verilerine kolay erişim sağlayarak ve takım sporları üzerine araştırmaları teşvik ederek spor yönetiminin iyileştirilmesine katkı sağlayabileceği belirlenmiştir. Özellikle Google Glass gibi giyilebilir cihazlar, bireysel spor verilerini kaydedip grup modellerini analiz ederek spor yönetimine katkı sağlayacağı vurgulanmaktadır.

Nan'ın (2022), alan yazısında, spor yönetiminde kullanılan giyilebilir ekipmanların, sağlıklı bir yaşam tarzına yönelik rehberlik sağlayarak fiziksel uygunluk ve sağlık düzeylerini iyileştirdiği belirlenmiştir. Bu ekipmanlar, kullanıcıların günlük aktivitelerini ve sağlık verilerini izleyerek, bireyleri daha sağlıklı ve aktif bir yaşam sürdürmeleri konusunda yönlendirmektedir. Yang ve ark. (2021), yaptığı araştırmada, spor yönetiminde kullanılan giyilebilir cihazların ağırlıklı olarak göstergelerin izlenmesi, davranış değişikliklerinin müdahalesi ve bu müdahalelerin etkilerine odaklandığı belirlenmiştir. Bu cihazlar, sporcuların performans göstergelerini izlemek, olumsuz davranışları tespit etmek ve bunlara yönelik müdahalelerde bulunmak amacıyla kullanılmaktadır.

Seçkin ve ark. (2023), araştırmasında, spor alanında giyilebilir teknolojinin gerçek zamanlı veri analizi ve takibi yoluyla performansı artırdığı belirlenmiştir. Bu teknolojinin, sporculara, antrenörlere, sağlık profesyonellerine ve yöneticilere önemli faydalar sağladığı tespit edilmiştir. Huifeng ve ark. (2020), gerçekleştirdiği araştırmada, teknolojik spor hekimliği ve spor takımlarının performans hizmetlerinin sporcuların çeşitli spor dallarındaki oyun performanslarına katkısı kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Giyilebilir takip cihazlarının sağlık verilerini toplama ve egzersiz kayıtlarını izleme konusundaki olanaklarını ortaya koymaktadır. Spor hekimliği alanında faaliyet gösteren sağlık klinikleri ve spor takımları, bu teknolojileri kullanarak sporcuların performanslarını etkin bir şekilde izleyebilmekte ve iyileşme süreçlerini daha başarılı bir şekilde yönetebilmektedir. Giyilebilir performans göstergeleri, antrenman programlarının kişiselleştirilmesi ve sporcuların sakatlık risklerinin azaltılması açısından önemli katkılar sağladığı belirlenmiştir.

Chidambaram ve ark. (2022), araştırmasında, giyilebilir teknolojideki yapay zeka tabanlı sensörlerin atletik performansı ve spor tıbbını iyileştirme potansiyeli vurgulanmıştır. Bu sensörler, fizyolojik kalıpları tespit ederek sporcuları antrenman, etkinlik ve yaralanma teşhisi boyunca yönlendirebilmektedir. Bu sayede,

sporcuların performansı artırılmakta ve spor yaralanmalarının teşhis ve tedavi süreçleri daha etkin bir şekilde yönetilebilmektedir. Zadeh ve ark. (2020), çalışmasında, giyilebilir teknolojinin sakatlanma riski yüksek olan oyuncularını tespit edip müdahaleye tabi tutulmalarını sağladığı belirlenmiştir. Zhang'ın (2023) çalışmasında, giyilebilir teknolojinin sporun gerçek anlamda gelişmesine yardımcı olabileceği ve spor sırasında eğlence ile dinlenme işlevlerini destekleyebileceği belirtilmiştir.

Rum ve ark. (2021), araştırmasında, giyilebilir sensörlerin engelli bireyler için sporu geliştirebileceği belirlenmiştir. Bu sensörler, sporcuların sınıflandırılmasına, yaralanmaların önlenmesine, performanslarının analizine, antrenmanların daha etkili hale getirilmesine ve ekipmanların kişiselleştirilmesine yardımcı olmaktadır. Böylece, engelli sporcuların ihtiyaçlarına uygun çözümler sunarak, spor aktivitelerinin daha verimli ve güvenli bir şekilde gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır. Wang'ın (2020) çalışmasında, sporda akıllı giyilebilir cihazlarının egzersiz süresini, mesafeyi, sıcaklığı ve kalp atış hızını kaydederek spor yaparken güvenliği artırdığı ve günlük yaşamda kolaylık sağladığı belirtilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yirmi birinci yüzyılın ilk yirmi yılında meydana gelen en büyük dönüşüm, mobil cihazların yaygınlaşması ve mobil teknolojilerin hızla gelişmesi olmuştur. Mobil cihazlar, özellikle telefonlardan internet erişimi olan ve kolayca kurulabilen birçok çevrimiçi uygulama platformuna sahip dokunmatik ekranlı akıllı telefonlara doğru gelişmiştir. Son yıllarda, akıllı telefonların işlevlerini genişletme trendi, giyilebilir cihazlar olarak bilinen ek cihazların kullanımıyla devam etmektedir (Chuah ve ark., 2016). Giyilebilir teknoloji kavramı, uzun süredir sağlık, spor, eğlence, elektronik, tekstil ve savunma sanayi gibi çeşitli alanlarda kullanılmaktadır. Sensör ve internet teknolojisinin sağladığı olanaklar sayesinde, son yirmi yılda önemli ilerlemeler kaydeden giyilebilir teknolojiler, günlük hayatımızda sıklıkla kullandığımız cihazlar haline gelmiştir (Guler ve ark., 2016 ; Seçkin ve ark., 2023; Seçkin ve ark., 2023).

Giyilebilir cihazlar, gözlük, ayakkabı, bileklik, şapka, çorap, giysi, kulaklık ve akıllı telefon gibi çeşitli teknolojik aletlerle uyumlu bir şekilde çalışmaktadır. Bu giyilebilir teknolojiler, kişisel verileri belirli ihtiyaçlara göre toplar ve işleyerek sporcuların performansını detaylı bir şekilde analiz etmeye olanak sağlamaktadır (Koo ve Fallon, 2018). Çeşitli giyilebilir sensör teknolojileri, giderek daha fazla şirket tarafından geliştirilmektedir ve bu gelişmeler, spor sektörünün büyük ilgisini çekmektedir. Giyilebilir cihazlar, kullanıcıya gerçek zamanlı biyolojik geri bildirim sağlamak amacıyla vücuda doğrudan veya yakın bir konumda giyilebilen küçük ve hafif cihazlardır. Bu cihazlar, diğer cihazlardan ve bulut hizmetlerinden veri izler, analiz eder, veri iletir ve veri almaktadır (Düking ve ark., 2018). Akıllı saatler ve takip cihazları gibi giyilebilir teknolojiler hızla gelişmiş ve çok miktarda verinin sık aralıklarla toplanmasına olanak sağlamıştır. Bu cihazlar, çeşitli veri türlerini ve formatlarını toplayarak sporcu performansı ve spor yönetimi konularında değerli bilgiler edinme fırsatı sunmaktadır. Spor organizasyonları, bu verileri etkin bir şekilde yöneterek hem sporcu performansını artırmayı hem de yönetim süreçlerini geliştirmeyi hedeflemektedir (Ward ve ark., 2019).

Wi-Fi ve bluetooth teknolojileri, giyilebilir teknolojilerin bilgi işlem noktasında vazgeçilmez unsurlardır. Bu kablosuz teknolojiler sayesinde kullanıcılar, cihaza veya çevresindeki diğer cihazlara bağlantı kurabilir ve veri paylaşımında bulunabilirler. Bu teknolojiler, kullanıcının hareketliliğini artırarak, giyilebilir teknolojik ürünlerde önemli bir avantaj sağlamaktadır (Eren, 2009). Bununla birlikte, giyilebilir teknolojik ürünlerinin sistemlerinin geliştirilmesindeki en önemli hedef, bu teknolojileri giysi, kumaş veya takılan ürünlerle uyumlu hale getirmektir. Genel olarak, giyilebilir teknolojiler; gözlük, kıyafet, takı gibi giyilen veya takılan ya da kullanıcı tarafından yanında taşınan araçları kapsamaktadır (Aydan ve Aydan, 2016). Akıllı giyilebilir cihazlar, insan vücudunun hareket durumunu algılayan sensörler içerir ve bu verileri profesyonel sporcuların spor verileriyle karşılaştırarak sporun verimliliğini artırmaktadır. Bu cihazlar, sporcuların yaptıkları hareketlerin normal olup olmadığını belirlemeye yardımcı olabilmektedir. Spor müsabakalarında, sporcuların vücut verileri akıllı giyilebilir cihazlar aracılığıyla spor doktorlarının bilgisayarlarına aktarılır. Doktorlar, bu verileri analiz ve karşılaştırma yaparak, sporcuların fiziksel durumlarına göre makul ayarlamalar yapar. Bu sayede, sporcuların performansı ve güvenliği en üst düzeye çıkarılabilmektedir (Du ve ark., 2023).

Bu teknolojik ürünlerin sağladığı kolaylıklar olmadan bir yaşam düşünmek neredeyse imkânsız hale

gelmiştir. Giyilebilir teknolojik ürünlerin sunduğu kolaylıklar sayesinde, her gün daha rahat bir yaşam sürdürebilmekteyiz. Bu ürünler, sağlığımız ve fiziksel uygunluğumuz hakkında sonuçlar elde ederek vücut hareketlerimizi ve aktivitelerimizi izleyip kayıt altına almaktadır. Örneğin, kalp atışı, kat edilen mesafe, kandaki oksijen düzeyi ve koşu hızı gibi iç ve dış yük ölçümlerini gerçekleştirebilmektedir (Akkaya ve ark., 2022; Wright ve ark., 2014). Giyilebilir cihazların belirli işlevleri, engelli bireyler için özellikle faydalı olabilir. Göze çarpmayan yapıları sayesinde, bu teknolojik ürünler engelli bireylerin günlük yaşamını kesintiye uğratmadan destekleyebilir (Moon ve ark., 2019). Giyilebilir cihazlar, spor aktivitelerinden sağlık takibine kadar pek çok alanda kullanılmaktadır. Kullanıcının boyu, kilosu ve zamanı gibi ek bilgilerle birlikte toplanan veriler (örneğin, kalp atış hızı), hem atletik antrenman hem de sağlık yönetimi için referans verileri sağlayabilir (Wang, 2015). Giyilebilir teknolojilerdeki gelişmeler, sporcuların antrenman ve maç yüklerini izleme, takip etme ve gerektiğinde değiştirme imkânı sunarak spora bağlı yaralanma riskini azaltma fırsatı sağlamaktadır. Özellikle kas-iskelet yorgunluğunun belirlenmesi, sporcuların yük yönetimini kolaylaştırmakta, maç sırasında oyuncu rotasyonu ve değişikliklerine olanak tanımakta ve sakatlık riskini azaltmaktadır (Buchheit ve ark., 2015).

Bozkurt (2018) tarafından belirtildiği üzere, giyilebilir teknolojiler rahat kullanımı, kolay taşınabilirlik, hızlı etkileşim kurabilme, kullanıcı dostu olma ve özellikle hareket serbestisi sağlama gibi özellikleri sayesinde diğer cihazlara göre daha fazla kullanım avantajına sahiptir. Giyilebilir spor teknolojilerinin pek çok avantajı bulunmasına rağmen, bu cihazların topladığı verilerin gizliliği ve güvenliği gibi dikkate alınması gereken potansiyel dezavantajları da vardır. Bu cihazlar her zaman doğru sonuçlar vermeyebilir, bu nedenle sağladıkları verilerin doğruluğu endişe verici olabilir. Her teknolojide olduğu gibi, potansiyel risk ve faydaların iyi bir şekilde göz önüne alınması ve bu cihazların dikkatli bir şekilde kullanılması önemlidir (Akkaya ve Ekan, 2023). Bununla birlikte, farklı işletim sistemleriyle uyumsuzluk, sınırlı pil ömrü, cihazlar arası etkileşim sorunları, yüksek maliyet, teknik sınırlamalar, kısa ömürlü bazı ürünler, güvenilirlik ve gizlilik endişeleri ile ürünlerin entegrasyonu gibi konular, bu dezavantajlar arasında yer almaktadır (Serçek ve Korkmaz, 2023).

Popat ve Sharma (2013), giyilebilir teknoloji cihazlarının yeterince korunmadığında, hem bireylere hem de kurumlara ait özel bilgilerin güvende olmadığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Ackerman (2012) de giyilebilir teknolojilerin, daha önce görülmemiş bir biçimde, kişilerin bilgileri üzerinde kontrolü kaybetmelerine neden olabileceğini vurgulamıştır. Bununla birlikte, donanımın ve sağlanan verilerin kalitesine, aşırı bilgi yüklemesine, veri güvenliğine ve abartılı pazarlama iddialarına ilişkin kanıt eksikliği, bu dezavantajların başlıca nedenleridir. Bu nedenle sporcular, düzenleyici kurumlar ve ilgili paydaşlar, giyilebilir teknolojilere giderek daha fazla şüpheyle yaklaşmaktadır (Sperlich ve Holmberg, 2016; Düking ve ark., 2016).

Giyilebilir teknolojilerin kullanımında olumsuzluklar yaşanabilir ve bu durum istenilen performansın alınamamasına neden olabilir. Cihazların sürekli veri kaydı yapması, büyük veri işleme sorunlarına yol açabilir; bu nedenle gelişmiş veri analiz yazılımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Entegrasyon sorunları, farklı işletim sistemlerinin uyumsuzluğundan kaynaklanır ve ortak işletim sistemleri kullanılarak çözülebilir. Bilgi güvenliği ise, web arayüzleri ve kullanıcıların kendi şifrelemelerini yapabilmeleri ile sağlanabilir. Bu risklerden korunmak için ağ politikaları oluşturulmalı ve güvenlik açıkları azaltılmalıdır (Çakır ve ark., 2018).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ve gelişmeler, giyilebilir teknolojilerin de hızlı bir şekilde gelişmesine yol açmıştır. Bu sayede, sadece profesyonellerin değil, aynı zamanda günlük aktiviteler içinde herkesin kullanabileceği ekipmanlar geliştirilmiş ve devasa büyüklükte bir sektör oluşmuştur (Song ve ark., 2018). Rekabetin ve kazanmanın ön planda olduğu bu ortamlarda, sporcuya veya takıma avantaj sağlayacak ürünler arasında uzun süreli veri takibi imkânı sunan çeşitli giyilebilir teknoloji ürünleri yer almaktadır. Bu ürünler arasında spor kıyafetleri, akıllı kulaklıklar, akıllı bileklikler, akıllı saatler, akıllı gözlükler, akıllı yüzükler, akıllı kolyeler ve akıllı saç bantları gibi farklı tasarımlar bulunmaktadır. Dehghani ve ark. (2018) belirttiği gibi, bu ürünler sporculara ve takımlara avantaj sağlayan unsurlar arasında önemli bir yere sahiptir. Giyilebilir teknolojik ürünler, zaman ve hareket analizinde ortaya çıkan sorunları ortadan kaldırdığı için takım sporlarında önemli avantajlar sunar. Bu cihazlar, antrenörlerin konumsal takım oyununda stratejilerini daha etkili bir şekilde ayarlamalarına olanak tanımaktadır (Aughey ve Falloon, 2010). Günümüzde teknoloji, çeşitli endüstrilere daha kullanıcı odaklı tasarım çözümleri

sunma imkanı tanımaktadır. Bu eğilim, özellikle fitness, sağlık ve spor gibi alanlarda belirgin hale gelmiştir. Tüketicilerin günlük olarak kullandığı teknolojik başarılar giderek daha fazla sayısallaşmaktadır. Bu doğrultuda vücudun hareketlerini izleyen sensörlerle donatılmış giyilebilir cihazlar, kullanıcıların kendi fiziksel durumlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır (Hatton, 2019). Giyilebilir teknolojilerdeki son gelişmelerle birlikte, antrenörler, güç ve kondisyon uzmanları, spor yöneticileri ve spor bilimcileri, sporcu takibi ve performans analizi amacıyla bu teknolojilerin benimsenmesine büyük ilgi göstermektedir (Waqar ve ark., 2021).

Giyilebilir teknolojiler, spor sektöründe büyük bir değişim sağlayarak, spor etkinliklerinin kalitesini ve sporcuların performansını artırmada önemli bir etken olmaktadır. Akıllı saatler, sensörler ve veri toplama cihazları gibi giyilebilir ürünler, kullanıcıların sağlık ve performans takibini kolaylaştırmakta ve spor yönetimine stratejik avantajlar sağlamaktadır. Bununla birlikte, bu teknolojilerin yaygınlaşması, spor endüstrisinin ekonomik büyümesine de katkıda bulunarak, spor yönetiminde verimliliği artıran güçlü araçlar haline gelmektedir. Bu giyilebilir teknolojiler, antrenman yöntemlerini ve sporcuların tekniklerini olumlu yönde etkileyerek spor verilerine kolay erişim sağlamak, sağlıklı yaşam tarzını teşvik etmekte ve davranış değişikliklerine odaklanmaktadır. Ayrıca, sakatlanma risklerini azaltma, engelli sporcular için fayda sağlama ve antrenman verimliliğini artırma konularında da önemli avantajlar sağlamaktadır.

Giyilebilir teknolojiler, spor sektöründe önemli faydalar sağlarken bazı olumsuz yanları da beraberinde getirebilmektedir. Cihazların sağladığı verilerin doğruluğu, gizliliği, farklı işletim sistemleriyle uyumsuzluk, sınırlı pil ömrü, yüksek maliyet, teknik sınırlamalar ve cihazlar arası etkileşim sorunları bu olumsuzluklar arasında yer almaktadır. Bununla birlikte giyilebilir teknoloji cihazlarının yeterince korunmadığında özel bilgilerin güvende olmaması, aşırı bilgi yüklemesi ve veri güvenliğine ilişkin endişeler, bu teknolojilere yönelik şüpheleri artırmaktadır.

Giyilebilir teknolojiler, spor endüstrisinde önemli bir değişim yaratmakta ve bu teknolojilerin gelişimi, spor yönetiminin gelecekteki yönünü büyük ölçüde etkilemektedir. Teknolojik ilerlemeler ve rekabet ortamı, bu cihazların sürekli olarak yenilenmesini ve geliştirilmesini teşvik etmektedir. Giyilebilir teknolojiler, spor yönetiminde sporcuların performansını artırma ve spor organizasyonlarını daha verimli bir şekilde yönetme potansiyeli sunmaktadır. Bununla birlikte, bu teknolojilerin kullanımıyla ilgili karşılaşılabilecek sorunların da dikkate alınması ve bu sorunlara yönelik çözümler geliştirilmesi önemlidir. Giyilebilir teknolojilerin, spor yönetimindeki gelişmelere yön vermesi ve spor sektörüne yenilikçi çözümler sunmaya devam etmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, D., ve Ünal, D. Z. (2023). *Wearable Technologies*. Ankara: İksad Yayınları.
- Ackerman, E. (2012). Google gets in your face [2013 tech to watch]. *IEEE Spectrum*, 50(1), 26-29.
- Adesida, Y., Papi, E., & McGregor, A. H. (2019). Exploring the role of wearable technology in sport kinematics and kinetics: A systematic review. *Sensors*, 19(7), 1597.
- Akkaya, C., Yıldız, N.O., ve Kaçay, Z. (2022). Etkili İletişim ve Spor. *Spor, Eğitim, Sağlık*. Efe Akademi Yayınevi.
- Akkaya, S., ve Erkan, A. (2023). Sporda Giyilebilir Teknolojilerin Kullanımı. *Spor İnovasyonu ve Dijital Teknoloji*, 81.
- Aughey, R. J., & Falloon, C. (2010). Real-time versus post-game GPS data in team sports. *Journal of science and medicine in sport*, 13(3), 348-349.
- Aydan, S., ve Aydan, M. (2016). Sağlık hizmetlerinde bireysel ölçüm ve giyilebilir teknoloji: olası katkıları, güncel durum ve öneriler. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 19(3).
- Bozkurt, A. (2018). Giyilebilir teknolojilerin eğitim amaçlı kullanımına yönelik kavramsal bir değerlendirme. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 87-102.
- Buchheit, M., Gray, A., & Morin, J. B. (2015). Assessing stride variables and vertical stiffness with GPS-embedded accelerometers: preliminary insights for the monitoring of neuromuscular fatigue on the field. *Journal of sports science & medicine*, 14(4), 698.
- Chidambaram, S., Maheswaran, Y., Patel, K., Sounderajah, V., Hashimoto, D. A., Seastedt, K. P., ... & Darzi, A. (2022). Using artificial intelligence-enhanced sensing and wearable technology in sports medicine and performance optimisation. *Sensors*, 22(18), 6920.
- Chuah, S. H. W., Rauschnabel, P. A., Krey, N., Nguyen, B., Ramayah, T., & Lade, S. (2016). *Wearable*

- technologies: The role of usefulness and visibility in smartwatch adoption. *Computers in Human Behavior*, 65, 276-284.
- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*. Edam.
- Çakır, F. S., Aytekin, A., & Tüminçin, F. (2018). Nesnelerin interneti ve giyilebilir teknolojiler. *Sosyal Araştırmalar ve Davranış Bilimleri Dergisi*, 4(5), 84-95.
- Dehghani, M., Kim, K. J., & Dangelico, R. M. (2018). Will smartwatches last? Factors contributing to intention to keep using smart wearable technology. *Telematics and Informatics*, 35(2), 480-490.
- Du, Y., Li, Y., Chen, J., Hao, Y., & Liu, J. (2023). Edge computing-based digital management system of game events in the era of Internet of Things. *Journal of Cloud Computing*, 12(1), 44.
- Düking, P., Stammel, C., Sperlich, B., Sutehall, S., Muniz-Pardos, B., Lima, G., ... & Pitsiladis, Y. P. (2018). Necessary steps to accelerate the integration of wearable sensors into recreation and competitive sports. *Current sports medicine reports*, 17(6), 178-182.
- Düking, P., Hotho, A., Holmberg, H. C., Fuss, F. K., & Sperlich, B. (2016). Comparison of non-invasive individual monitoring of the training and health of athletes with commercially available wearable technologies. *Frontiers in physiology*, 7, 71.
- Eren, K. (2009). İnternet kullanımının satın alma faaliyetlerinin incelenmesi üzerine bir araştırma. *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana*.
- Ersöz, G., ve Gökmen, A. M. (2023). Spor Yönetiminde Dijital Dönüşüm. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 398-420.
- Guler, S. D., Gannon, M., Sicchio, K., Guler, S. D., Gannon, M., & Sicchio, K. (2016). A brief history of wearables. *Crafting Wearables: Blending Technology with Fashion*, 3-10.
- Hatton, L.(2019). Industry Analysis: Wearable Technology.
- Huifeng, W., Kadry, S. N., & Raj, E. D. (2020). Continuous health monitoring of sportsperson using IoT devices based wearable technology. *Computer Communications*, 160, 588-595.
- Kaewkannate, K., & Kim, S. (2016). A comparison of wearable fitness devices. *BMC public health*, 16, 1-16.
- Kılıç, H. Ö. (2017). Giyilebilir teknoloji ürünleri pazarı ve kullanım alanları. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(4), 99-112.
- Koo, S. H., & Fallon, K. (2018). Explorations of wearable technology for tracking self and others. *Fashion and Textiles*, 5, 1-16.
- Lunney, A., Cunningham, N. R., & Eastin, M. S. (2016). Wearable fitness technology: A structural investigation into acceptance and perceived fitness outcomes. *Computers in Human Behavior*, 65, 114-120.
- Market.us, (2024). Wearable Technology Market <https://market.us/report/wearable-technology-market/> Erişim Tarihi: 22.07.2024.
- Moon, N. W., Baker, P. M., & Goughnour, K. (2019). Designing wearable technologies for users with disabilities: Accessibility, usability, and connectivity factors. *Journal of Rehabilitation and Assistive Technologies Engineering*, 6, 2055668319862137.
- Nan, C. (2022). Research on the influence of wearable equipment on sports under the background of information technology. In 2022 International Conference on Computer Engineering and Artificial Intelligence (ICCEAI) (pp. 888-890). IEEE.
- Popat, K. A., & Sharma, P. (2013). Wearable computer applications a future perspective. *International Journal of Engineering and Innovative Technology*, 3(1), 213-217.
- Rum, L., Sten, O., Vendrame, E., Belluscio, V., Camomilla, V., Vannozzi, G., ... & Bergamini, E. (2021). Wearable sensors in sports for persons with disability: A systematic review. *Sensors*, 21(5), 1858.
- Seçkin, A. Ç., Ateş, B., ve Seçkin, M. (2023). Review on Wearable Technology in sports: Concepts, Challenges and opportunities. *Applied Sciences*, 13(18), 10399.
- Seçkin, M., Seçkin, A. Ç., ve Gençer, Ç. (2023). Biomedical sensors and applications of wearable technologies on arm and hand. *Biomedical Materials & Devices*, 1(1), 443-455.
- Serçek, S., ve Korkmaz, M. (2023). Sporda giyilebilir teknoloji üzerine sistematik bir literatür taraması. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 77-92.
- Song, J., Kim, J., & Cho, K. (2018). Understanding users' continuance intentions to use smart-connected sports products. *Sport Management Review*, 21(5), 477-490.
- Sperlich, B., & Holmberg, H. C. (2016). Wearable, yes, but able...?: it is time for evidence-based

- marketing claims!. *British Journal of Sports Medicine*.
- Tekin, Z., & Karakuş, K. (2018). Gelenekselden akıllı üretime spor endüstrisi 4.0. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 2103-2117.
- Thierer, A. D. (2015). The internet of things and wearable technology: Addressing privacy and security concerns without derailing innovation. Adam Thierer, The internet of things and wearable technology: Addressing privacy and security concerns without derailing innovation, 21.
- Ulutaş, D. S. S., ve Acar, N. E. (2024). Wearable Sports Technologies. *International Journal of Sports Engineering and Biotechnology*, 2(1), 17-26.
- Yang, Q., Sun, J., Zhang, Z. Y., Ding, S. C., Chen, Z., Cui, X. Y., & Li, D. Y. (2021). Application of wearable devices in sports: behavior change and result effect. In *2021 International Conference on Health Big Data and Smart Sports (HBDSS)* (pp. 137-147). IEEE.
- Zadeh, A., Taylor, D., Bertso, M., Tillman, T., Nosoudi, N., & Bruce, S. (2020). Predicting sports injuries with wearable technology and data analysis. *Information Systems Frontiers*, 23, 1023-1037.
- Zhang, L. (2022). The Application of Wearable Devices in Sports in the Context of Big Data. In *Proceedings of the 2022 7th International Conference on Systems, Control and Communications* (pp. 66-70).
- Zhang, G. (2023). Application of Wearable Technology and Equipment in Sports. *Advances in Computer, Signals and Systems*, 7(4), 79-83.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (11. Baskı). Şeçkin Yayıncılık.
- Waqar, A., Ahmad, I., Habibi, D., Hart, N., & Phung, Q. V. (2021). Enhancing athlete tracking using data fusion in wearable technologies. *IEEE Transactions on Instrumentation and Measurement*, 70, 1-13.
- Wang, Q. (2020). A design and research of sports smart wearable devices. In *2020 International Conference on Artificial Intelligence and Electromechanical Automation (AIEA)* (pp. 91-94). IEEE.
- Wang, K. L. (2015). Application of wearable devices to running during training. *International Journal of Machine Learning and Computing*, 5(6), 445.
- Ward, P., Windt, J., & Kempton, T. (2019). Business intelligence: how sport scientists can support organization decision making in professional sport. *International journal of sports physiology and performance*, 14(4), 544-546.
- Wright, C., & Carling, C. (2014). The Wider Context Of Performance Analysis And It Aplication İn Th Football Coaching Process. *International Journal Of Performanc Analysisin Sport*. 14(3): 709-733.

Araştırma Makalesi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsbid> 2024, Cilt:7, Sayı:2, 18-24
Doi: 10.48133/igdirsbid.1515348

Yüklenme Tarihi: 12.07.2024 **Kabul Tarihi:** 08.12.2024 **Yayın Tarihi:** 31.12.2024

Atletlerin Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Mustafa Yaşar ŞAHİN¹ , Ersan TOLUKAN² , Hasan GÜLER³ , Ünsal
ALTINIŞIK^{3*} , Murat SARAÇOĞLU³

¹Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

²Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

³Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu araştırmada atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu çalışma betimsel bir nitelik taşımakta olup tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023 yılında Ege bölgesinde atletizm sporuyla uğraşan 247 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ile Çar ve arkadaşları (2022) tarafından geliştirilen “Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı değişkenini giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum, bağımsız değişkenlerini ise cinsiyet, yaş, atletizm branşı ve spor geçmişi oluşturmaktadır. Veri toplama süreci sonucunda elde edilen bulgular bilgisayar ortamına aktarılmış, verilerin çözüm ve yorumlanmasında betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma), t-testi ve tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testi kullanılmıştır. Yapılan analizler neticesinde araştırmaya dahil edilen atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumları; cinsiyet, yaş ve atletizm branşına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Katılımcıların spor geçmişine göre giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumlarının anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Bunun yanında atletlerin giyilebilir teknolojik ürünlere yönelik tutumlarının ortalama seviyenin üzerinde olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Teknoloji, Giyilebilir Teknoloji, Sporda Giyilebilir Teknoloji Ürünleri, Atlet

The Examination of Athletes Attitudes Towards Wearable Technological Sports Products

ABSTRACT

This research aimed to determine athletes' attitudes towards wearable technological sports products. This study has a descriptive nature and was carried out according to the survey model. The study group of the research consists of 247 athletes engaged in athletics in the Aegean region in 2023. As data collection tools in the study, the “Personal Information Form” created by the researchers and the “Attitude Scale Towards Wearable Technological Sports Products” developed by Çar et al., (2022) were used. The dependent variable of the research is attitude towards wearable technological sports products, and the independent variables are gender, age, athletics branch and sports background. The findings obtained as a result of the data collection process were transferred to the computer environment, and descriptive statistics (frequency, arithmetic mean, standard deviation), t-test, and single-factor analysis of variance (One-Way ANOVA) test were used in the analysis and interpretation of the data. As a result of the analysis, the attitudes of the athletes included in the research towards wearable technological sports products; There is no significant difference according to gender, age and athletics branch. It was determined that the participants' attitudes towards wearable technological sports products differed significantly according to their sports background. In addition, it was observed that athletes' attitudes towards wearable technological products were above the average level.

Keywords: Anahtar kelimelerin İngilizceleri buraya yazılmalıdır. Virgüllerle ayrılarak yazılmalıdır

* unsalaltinisik@gmail.com

GİRİŞ

Gelişen teknolojik koşullar ve yazılımlarla birlikte sporda teknolojiyi göz önüne aldığımızda objelerin sanal dünyayla denetim ve bağlantılar, siber mekanizmaların değerlendirilmesi, küme (bulut) teknolojileri, geliştirilen gerçeklikler, merkezi yönetim robotik mekanizmalar ve 3d baskılayıcılar iş birliğinde öne çıkan katmanlı üretimlerin teknoloji endüstrisinde öncü olduğunu söyleyebilir (Tekin ve Karakuş, 2018).

Spor, teknolojiyi en üst düzeyde kullanmakta bu sayede birçok spor dallarında hızlı gelişmeler elde edilmesini sağlamaktadır (Haake, 2009). Bu hızlı ilerleme ve yenilikler, dünyanın en kapsamlı spor aktivitesi olarak kabul edilen olimpiyat oyunlarını bekleyen atletlerin, gelişimine ve verimliliklerine bununla birlikte antrenörlerin de atletlerin gelişmelerine ve yeteneklerine katkı sağladığı söylenebilir (Şentürk ve Özer, 2022).

Giyilebilir teknolojik ürünler vücuda yakın giyilen giysiler veya akıllı ekipmanlar olarak tanımlanabilir. Giyilebilir cihazlar bir uygulama aracılığıyla internete bağlanabilir veya daha sonraki analizler için veri toplayan basit bir veri kaydedici olarak kullanılabilir. Analiz bulutta, mobil uygulamada veya uç bilişimde yapılabilir (Kumar, 2017). Bunun iyi bir örneği, konum ve yükseklik bilgilerine sahip bir kalp atış hızı izleme saatidir. Veriler örneğin egzersiz yükünü analiz etmek için kullanılabilir. Giyilebilir cihaz aynı zamanda sıcaklığı, konumu, kalp atış hızını, terlemenin miktarını ve kalitesini de ölçebilir (Swan, 2012). Bir başka teknolojik ürün ise nanoteknolojik ürünlerdir. Nanoteknoloji ile imal edilen ayakkabılarda ekstra esneklik ve daha iyi kıvraklık olması koşu esnasında atletlere üstünlük sağlarken enerjinin korunmasını sağlaması ve diğer ayakkabalara göre çok güvenilir olması da bilinen etkileri arasındadır (Devecioğlu ve Altıngül, 2011).

Giyilebilir teknolojik spor ürünleri sporculara günlük hayatlarında, beslenmelerinde, dinlenmelerinde, antrenmanlarda ve müsabakalarda destek sağlayarak kendilerini geliştirmelerine ve daha sistemli bir yol haritası izlemelerine katkı sağladığı düşünülmektedir. Bu cihazlar sayesinde sporun hem amatör hem de profesyonel alanda çokça tercih edildiği görülmektedir. Fiziksel aktivite için bireylere rehberlik eden bu cihazlar üst düzey sporcular içinde aynı zamanda bir antrenör ve rehber niteliğinde katkı sağlamaktadır (Barfield ve Caudell, 2001; Dehghani ve ark., 2018). Sporcular bu algılayıcılar sayesinde gerçekleştirdikleri kişisel ölçümlerini günlük yaşamlarının neredeyse her yönünü izleyebilmektedir (Page, 2015). Sporda en yaygın kullanılan giyilebilir teknolojik ürünlere örnek olarak sporcu bileklikleri, akıllı saatler ve akıllı bileklikler verilebilir (Albayrak ve Erkayman, 2018). Bu giyilebilir teknolojik ürünler kullanıcının yaşamını kolaylaştırarak yaşam kalitesini artırmaktadır (Serçek ve Korkmaz, 2023).

Öyle ki teknolojik spor ürünlerinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler özelinde belirgin bir rekabet yarattığı bilinmektedir (Ak, 2021). Atletler kola takılıp kullanılabilen, hacimce avantajlı cihazlar olup akıllı telefon uygulamalarının çoğunu içerisinde barındırmaktadır. İhtiyatlı saatlerden: yapılan aktivitenin kontrol takibi (kalori, zaman vb.), ritim, adım sayısı gibi özelliklerin bilgi kaydı ve anlık izleme takibi yapılabilmektedir (Keskin, 2022). Bu nedenle teknolojinin yeniliklerinden etkilenilerek spor teknolojisi ve spor endüstrisinin etkileri spora büyük katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Spor endüstrisi özelinde ve uluslararası yarış faktörlerinin etkisiyle teknolojiden faydalanmanın gittikçe attığına daha çok şahit olunmaktadır (Ratten, 2020). Bugünkü sporu etkin ve etkisiz uygulayıcılara, seyirci grubuna ulaşımını sağlayan medya ekipmanlarına, antrenman metotlarına, analiz, istatistik ve yapay zekâ faaliyetlerine, spor ekipmanlarına kadar hemen her alanda teknolojinin yansımaları görülmektedir (Ak, 2021). Ölçülen sonuçlar sadece spor sonucunda kesin alıcılar aracılığıyla denetlenebilir ya da dünya çapında isteklendirme olarak belirlenebilir, belirli sürede hekimler, bilirkişi aracılığıyla tahlil edilebilir ve ilerideki tanı ve tedavide, gözlemede ve geliştirmede gelecekte yer bulabilir (Khoa, 2015). Bu açıdan bakıldığında giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik fikirlerin belirlenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda yapılan bu çalışmada atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma atletlerin teknolojik spor ürünleri hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğu ve bu ürünleri kullandıklarında kendilerine faydalı olup olmadığını fark etmeleri açısından önem arz etmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumlarının incelenmesinin amaçlandığı bu araştırmada, nicel araştırma modeli kapsamında betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, “var olan bir durumu, var olduğu şekliyle tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır” (Karasar, 2005).

Araştırma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2023 yılında Ege bölgesinde atletizm sporuyla uğraşan 247 kişi oluşturmaktadır. Araştırmada seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmacı ilgili yöntemde, yakınında olan ve ulaşılması daha kolay olan bir durumu seçmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2014).

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Katılımcıların bilgilerini belirlemeye yönelik araştırmacılar tarafından oluşturulan bu formda; yaş, cinsiyet, atletizm branşı ve spor geçmişi gibi demografik bilgiler yer almaktadır.

Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutum Ölçeği: Atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine karşı tutumlarının belirlenebilmesi için “Çar ve arkadaşları (2023) tarafından geliştirilen 14 maddeden oluşan ve pozitif tutum, negatif tutum olmak üzere iki alt boyuttan oluşan ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçek 1- Kesinlikle Katılmıyorum ve 5- Kesinlikle Katılıyorum arasında değişen 5’li likert şeklindedir. Ölçekte 10-11-12-13-14. maddeler ters kodlanmıştır”.

İstatistiksel Değerlendirme

Araştırmamızda verilerin analizi katılımcılardan elde edilen bilgiler doğrultusunda SPSS 25.0 paket programı ile %95 güven aralığına göre yapılmıştır. Verilerin dağılımında basıklık çarpıklık katsayısına bakılmış ve verilerin ± 2 arasında dağıldığı görülmüş ve verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Analizde frekans yüzde hesaplamaları, Cronbach alpha katsayısı, üçten az kategorilerde bağımsız örneklem t-testi, ikiden fazla kategorilerde One-Way Anova analizi yapılmıştır. Ayrıca gruplararası anlamlı farklılığın yönünü belirlemek için “Tamhane” testi sonuçlarına bakılmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Demografik Değişkenler

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	132	52,4
	Erkek	120	47,6
Yaş	21 yaş ve altı	61	24,2
	22-25 yaş	71	28,2
	26-29 yaş	63	25
	30 yaş ve üstü	57	22,6
Atletizm Branşı	Kısa Mesafe	74	29,4
	Orta Mesafe	59	23,4
	Uzun Mesafe	31	12,3
	Atma	30	11,9
	Atlama	35	13,9
Spor Geçmişi	Engelli	23	9,1
	3 yıl ve altı	21	8,3
	4-6 yıl	69	27,4
	7-9 yıl	90	35,7
Toplam	10 yıl ve üstü	72	28,6
		252	100

Tablo 1’de katılımcıların demografik özelliklerinden elde edilen bilgilerden oluşturulan kategorik değişkenlerde en yüksek gruplar sırasıyla cinsiyet değişkeninde kadın katılımcılar (%52,4); yaş değişkeninde 22-25 yaş aralığında olan katılımcılar (%28,2); atletizm branşı değişkeninde kısa mesafe koşucuları (%29,4) ve spor geçmişi değişkeninde 7-9 yıl spor geçmişine sahip katılımcılardan oluşmaktadır (%35,7).

Tablo 2. Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı Değerler

Değişkenler	Cronbach Alpha	\bar{x}	Ss	Basıklık	Çarpıklık
Pozitif Tutum	,983	3,9418	1,38871	-1,152	-,022
Negatif Tutum	,932	2,2854	1,30893	,896	-,526
GTSÜYTÖ	,877	3,3546	,92008	-,744	,951

Tablo 2’de ölçeklerden elde edilen tanımlayıcı istatistik sonuçlarına göre katılımcıların pozitif tutum düzeyleri ve ölçek toplam puan ortalamaları orta düzeyken negatif tutum düzeyleri düşük düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutum Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Boyutlar	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	t	p
Pozitif Tutum	Kadın	129	3,94	1,44	-,015	,988
	Erkek	118	3,94	1,33		
Negatif Tutum	Kadın	129	2,32	1,38	,514	,608
	Erkek	117	2,24	1,22		
GTSÜYTÖ	Kadın	129	3,36	,93	,190	,850
	Erkek	118	3,34	,90		

Tablo 3’te katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında yapılan bağımsız örneklem t-testi sonucunda anlamlı farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutum Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre One-Way Anova Analizi Sonuçları

Boyutlar	Yaş	N	\bar{X}	SS	F	p
Pozitif Tutum	21 yaş ve altı	59	3,86	1,44	,097	,962
	22-25 yaş	69	3,94	1,38		
	26-29 yaş	63	3,94	1,33		
	30 yaş ve üstü	56	4,00	1,41		
Negatif Tutum	21 yaş ve altı	59	2,12	1,27	1,543	,204
	22-25 yaş	69	2,53	1,43		
	26-29 yaş	63	2,11	1,16		
	30 yaş ve üstü	55	2,34	1,32		
GTSÜYTÖ	21 yaş ve altı	59	3,24	,93	,722	,540
	22-25 yaş	69	3,44	,96		
	26-29 yaş	63	3,29	,87		
	30 yaş ve üstü	56	3,43	,89		

Tablo 4’te katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeyleri ile yaş değişkeni arasında yapılan One-Way Anova analizi sonucuna göre anlamlı farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 5. Katılımcıların Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutum Düzeylerinin Atletizm Branşı Değişkenine Göre One-Way Anova Analizi Sonuçları

Boyutlar	Branş	N	\bar{X}	SS	F	p
Pozitif Tutum	Kısa Mesafe	72	3,87	1,45	1,492	,193
	Orta Mesafe	58	4,04	1,39		
	Uzun Mesafe	30	4,12	1,45		
	Atma	30	3,38	1,72		
	Atlama	34	4,00	1,11		
	Engelli	23	4,28	,65		
Negatif Tutum	Kısa Mesafe	71	2,25	1,34	1,532	,180
	Orta Mesafe	58	2,22	1,32		
	Uzun Mesafe	30	1,94	1,18		
	Atma	30	2,56	1,45		
	Atlama	34	2,68	1,36		
	Engelli	23	2,03	,87		
GTSÜYTÖ	Kısa Mesafe	72	3,30	,96	,922	,467
	Orta Mesafe	58	3,39	,96		
	Uzun Mesafe	30	3,34	,78		
	Atma	30	3,09	1,26		
	Atlama	34	3,53	,75		
	Engelli	23	3,49	,30		

Tablo 5’te katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeyleri ile atletizm branşı değişkeni arasında yapılan One-Way Anova analizi sonucuna göre anlamlı farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Tablo 6. Katılımcıların Giyilebilir Teknolojik Spor Ürünlerine Yönelik Tutum Düzeylerinin Spor Geçmişi Değişkenine Göre One-Way Anova Analizi Sonuçları

Boyutlar	Spor Geçmişi	N	\bar{X}	SS	F	p	Tamhane
Pozitif Tutum	¹ 3 yıl ve altı	21	3,59	1,27	3,572	,015	2>3
	² 4-6 yıl	67	4,38	1,05			
	³ 7-9 yıl	90	3,73	1,47			
	⁴ 10 yıl ve üstü	69	3,88	1,51			
Negatif Tutum	¹ 3 yıl ve altı	21	2,04	1,03	,779	,506	
	² 4-6 yıl	67	2,24	1,35			
	³ 7-9 yıl	90	2,22	1,21			
	⁴ 10 yıl ve üstü	68	2,47	1,45			
GTSÜYTÖ	¹ 3 yıl ve altı	21	3,04	,87	3,822	,011	2>3
	² 4-6 yıl	67	3,62	,73			
	³ 7-9 yıl	90	3,19	,97			
	⁴ 10 yıl ve üstü	69	3,39	,96			

Tablo 6’da katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeyleri ile spor geçmişi değişkeni arasında yapılan One-Way Anova analizi sonucuna göre anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Farkın kaynağını ortaya çıkarmak için yapılan Tamhane analizi sonucu hem pozitif tutum alt boyutunda hem de ölçek toplam puanında 4-6 yıl spor geçmişi olan katılımcıların puanlarının 7-9 yıl spor geçmişine sahip katılımcılardan yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada, Ege Bölgesindeki atletizm sporuyla uğraşan atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeylerinin cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum giyilebilir teknolojik ürünlere hem erkek hem de kadın katılımcıların bakış açılarının benzer olduğu, bu ürünlere yönelik tutumlarının cinsiyetle ilişkili olmadığını göstermektedir. Literatüre bakıldığında, Kurt ve Eken (2022) tarafından yapılan araştırmada sporda giyilebilir teknoloji ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı düzeyde bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Gayretli ve arkadaşları (2023) ve Metin ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gözlemlenmediği belirtilmiştir. Fowe ve Boot, (2022)'de yaptıkları çalışmada cinsiyet açısından giyilebilir teknolojik spor ürünlerinin cinsiyet açısından bir önem arz etmediğini ortaya koymuştur. Bu araştırmalar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeylerinin yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun durum araştırmaya katılan katılımcıların yaş skalalarının birbirine yakın olması ve bu ürünlerle ilgili bilgi, deneyim ve tutumlarının benzer olmasıyla açıklanabilir. Alan yazın incelendiğinde Tor-Kadioğlu ve Turhan'ın (2022) spor giyiminde akıllı ürünlere yönelik satın alma tutumlarında ürün tasarımı ve tüketici özellikleri üzerine yapmış oldukları araştırmada yaş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Metin ve arkadaşlarının (2023) öğrencilerinin giyilebilir teknolojik ürün kullanımlarının fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları üzerine etkisini incelemek amacıyla yapılan araştırmada da yaşa göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Elde edilen bulgular çalışmamızı destekler niteliktedir.

Araştırmaya katılan katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeylerinin atletizm branşı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum araştırmaya katılan katılımcıların hepsinin atletizm branşını yapıyor olmaları ve benzer giyilebilir teknolojik ürünleri kullanmaları ile ilgili olduğu düşünülmektedir. Diğer bir ifadeyle; günümüzde teknolojinin atletizmin tüm branşları içerisinde yer almaya başladığı ve böylelikle sporcuların bu ürünlerden faydalanmasından ortaya çıkmış olduğu düşünülebilir. Literatür incelendiğinde branş değişkenine göre sporda giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum boyutlarını ölçen bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Gayretli ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan araştırmada branş değişkeni açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında Serçek ve Korkmaz (2023) sporda giyilebilir teknoloji üzerine sistematik bir literatür taraması yapmış ve araştırma bulgularına göre sporda giyilebilir teknoloji ürünler için birinci olarak, spor alanlarına göre çalışmaların dağılımına bakıldığında en çok fitness, koşu, yüzme, bisiklet, dağcılık gibi farklı spor dallarında teknoloji ürünler yoğunlukla kullanıldığı ve bu ürünlerin ağırlıklı olarak akıllı saat, akıllı ayakkabı, akıllı kıyafet gibi ürünlerin arasında kullanıldığı görülmüştür.

Araştırmaya katılan katılımcıların giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum düzeylerinin spor geçmişi değişkenine göre 4-6 yıl spor geçmişi olan katılımcıların puanların 7-9 yıl spor geçmişi olan katılımcılardan hem pozitif tutum alt boyutunda hem de ölçek toplam puanında yüksek olduğu ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum 4-6 yıl spor geçmişi olan sporcuların daha genç olmaları sebebiyle teknolojiye daha ilgili olmaları ve teknolojik ürünlere daha ilgili, meraklı olmaları ve teknolojik spor ürünlerini daha çok kullanmalarıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Alan yazın incelendiğinde spor geçmişi değişkeni ile ilgili araştırmalara rastlanmamıştır.

Sonuç olarak atletlerin giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutumları incelendiğinde cinsiyet, yaş, branş değişkenlerinde anlamlı farklılık tespit edilmemiş, spor geçmişi değişkeninde anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca atletlerin giyilebilir teknolojik ürünlere yönelik tutumlarının ortalama seviyenin üzerinde olduğu görülmüştür. Giyilebilir teknolojik ürünler; genellikle sensörler ve veri toplama cihazlarını içerir ve atletlerin vücutlarını, hareketlerini ve çevresel koşulları izlemeye yardımcı olur. Giyilebilir teknolojiler, atletlerin antrenmanlarını, sağlık durumlarını ve performanslarını bilimsel verilerle izlemelerini sağlayarak, daha sağlıklı bir spor yaşamı sürmelerine olanak sağlar. Bu ürünler, sporculara rekabet avantajı sağlamanın yanı sıra, uzun vadede daha az yaralanma ve daha iyi sonuçlar elde etmelerine de yardımcı

olacağı düşünülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde ilgili çok az araştırmaya rastlanmış bu bakımdan konu ile ilgili farklı branşlara ve farklı örneklem gruplarına uygulanacak araştırmalara çalışmamızın katkı sunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ak, M. O. (2021). Spor yönetimi açısından teknolojinin spora entegrasyonu cybathlon örneği. *Pearson Journal*, 6(16), 413-427.
- Albayrak, Ö. & Erkeyman, B. (2018). Bulanık dematel ve edas yöntemleri kullanılarak sporcular için akıllı bileklik seçimi. *Ergonomi*, 1(2), 92-102.
- Barfield, W. & Caudell, T. (2001). Basic concepts in wearable computers and augmented reality. In *Fundamentals of wearable computers and augmented reality*. CRC. Press.
- Çar, B., Bezci, Ş., Dokuzoğlu, G., & Kurtoğlu, A. (2022). Giyilebilir teknolojik spor ürünlerine yönelik tutum ölçeği (GTSÜYTÖ) geliştirme çalışması. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(Özel Sayı 2), 1155-1167.
- Dehghani, M., Kim, K. J. & Dangelico, R. M. (2018). Will smartwatches last? Factors contributing to intention to keep using smart wearable technology. *Telematics and Informatics*, 35(2), 480-490.
- Devecioğlu, S., & Altungül, O. (2011). Spor teknolojilerinde inovasyon, *6th International Advanced Technologies Symposium*, Elazığ, Turkey.
- Fowe, I. E., & Boot, W. R. (2022). Understanding older adults' attitudes toward mobile and wearable technologies to support health and cognition. *Frontiers in Psychology*, 13, 1036092.
- Gayretli, Z., Zengin, S., Çelik, A., & Özmutlu, İ. (2023). Sporcuların giyilebilir teknolojik spor ürünlerini kullanım algı düzeylerinin incelenmesi. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 136-146.
- Haake, S.J. (2009). The impact of technology on sporting performance in Olympic sports. *Journal of Sports Sciences*, 27(13), 1421-1431.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayınları. Ankara.
- Keskin, Y. (2022). Rekreatif koşuya katılan bireylerin giyilebilir teknoloji kullanımı ve egzersiz bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Khoa, T. V. A. (2015). "Wearable smart technologies: New era of technology", Lapland University of Applied Sciences, Degree Programme in Innovative Business Services, Thesis.
- Kumar, S. (2017). Technological and business perspective of wearable technology.
- Kurt, S. & Eken, İ. (2022). Sporda giyilebilir teknolojilerin birleştirilmiş teknoloji kabul ve kullanım teorisi 2'ye (utaut-2) göre davranışsal niyetlerin incelenmesi: Nabız monitörü örneği. *Intermedia International E-journal*, 9(16), 77-96.
- Metin, S. N., Başkaya, G., Öcal, T., Erdoğan, A. & Tunç-Tosun, G. (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin giyilebilir teknolojik ürün kullanımlarının fiziksel aktiviteye katılım motivasyonları üzerine etkisi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 1-18.
- Page, T. (2015). Privacy issues surrounding wearable technology. *i-Manager's Journal on Information Technology*, 4(4), 1.
- Ratten, V. (2020). Sport technology: A commentary. *Journal of High Technology Management Research*, 31, 1-6.
- Serçek, S. & Korkmaz, M. (2023). Sporda giyilebilir teknoloji üzerine sistematik bir literatür taraması. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 77-92.
- Swan, M. (2012). Sensor mania! the internet of things, wearable computing, objective metrics, and the quantified self 2.0. *Journal of Sensor and Actuator Networks*, 1(3), 217-253.
- Şentürk, E., & Özer, M. (2022). Sporda teknolojik gelişmeler. *Fenerbahçe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-63.
- Tekin, Z., & Karakuş, K. (2018). Gelenekselden akıllı üretime spor endüstrisi 4.0. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 7(3), 2103-2117.
- Tor-Kadıoğlu, C., & Turhan, G. (2022). Spor giyiminde akıllı ürünlere yönelik satın alma tutumlarında ürün tasarımı ve tüketici özelliklerine bakış. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 633-652.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2014). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (9. Basım). Ankara: Seçkin Yayınlar.

Derleme <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsbid> 2024, Cilt:7, Sayı:2, 25-33
Doi: 10.48133/igdirsbid.1602235

Yüklenme Tarihi: 16.12.2024 **Kabul Tarihi:** 30.12.2024 **Yayın Tarihi:** 31.12.2024

Bilgi Çağında Modern Liderlik Yaklaşımları ve Spor Yönetimi *

Burak BALCI ^{1**} , Murat KALFA ²
¹ Bingöl Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi
² Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

ÖZ

Bu çalışmanın amacı modern liderlik yaklaşımlarının, bilgi çağında faaliyet gösteren spor örgütleri üzerindeki etkilerini literatürde yer alan bilgiler aracılığıyla ortaya koymaktır. Liderlik kavramı, içinde bulunduğumuz yüzyılda meydana gelen toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmeler ile birlikte önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Özellikle sanayi toplumunun yerini bilgi odaklı bir toplumun aldığı günümüzde geleneksel liderlik yaklaşımları, örgütlerin ve toplumların mevcut ihtiyaçlarına tam anlamıyla cevap verememektedir. Dolayısıyla teknolojiye meydana gelen hızlı gelişmeler ve toplumsal değişimler, liderlerin stratejik kararlar alırken bilgiyi etkin bir şekilde yönetmesini zorunlu kılmaktadır. Nitekim bu toplumsal dönüşüm süreci, modern toplumların önemli bir parçası olan spor örgütlerinin de yeni gereklilikler doğrultusunda önemli yapısal dönüşümler gerçekleştirmesine neden olmaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalar, geleneksel liderlik yaklaşımlarının giderek karmaşık bir yapıya bürünen spor yönetimi alanında yetersiz kaldığını vurgulamaktadır. Bu nedenle bilgi çağında faaliyet gösteren spor örgütlerinin, güncel ihtiyaçlara cevap verebilecek etkili adaptasyon sistemlerine sahip ve inovasyonu destekleyen liderlik yaklaşımlarına ihtiyaç duyduğu ifade edilebilir. Derleme deseninin kullanıldığı bu çalışmada, veri toplama aracı olarak literatüre dayalı detaylı kaynak taraması metodu kullanılmıştır. Sonuç olarak, modern liderlik yaklaşımlarının, bilgi çağında spor örgütlerinin performansı ve sürdürülebilirliği üzerinde pek çok olumlu etki yaratabileceği görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Bilgi Çağı, Modern Liderlik Yaklaşımları, Spor Örgütleri, Spor Yönetimi

Modern Leadership Approaches and Sports Management in the Information Age

ABSTRACT

The aim of this study is to reveal the effects of modern leadership approaches on sports organizations operating in the information age through the information available in the literature. The concept of leadership is undergoing a significant transformation in the current century, along with social, economic, and technological developments. Especially today, when the industrial society has been replaced by an information-oriented society, traditional leadership approaches cannot fully meet the current needs of organizations and societies. Therefore, rapid advances in technology and social changes require leaders to manage information effectively when making strategic decisions. As a matter of fact, this social transformation process causes sports organizations, which are an important part of modern societies, to carry out important structural transformations in line with new requirements. Research conducted in this field emphasizes that traditional leadership approaches are inadequate in the field of sports management, which has an increasingly complex structure. Therefore, it can be stated that sports organizations operating in the information age need leadership approaches that support innovation and possess effective adaptation systems to meet current needs. In this study, which employs a review design, a literature-based detailed source scanning method was used as the data collection tool. As a result, it is evident that modern leadership approaches can create numerous positive effects on the performance and sustainability of sports organizations in the information age.

Keywords: Information Age, Modern Leadership Approaches, Sport Organizations, Sport Management

* Bu çalışma, 22-24 Mayıs 2024 tarihleri arasında Yalova Üniversitesi'nde düzenlenen 16. Ulusal Spor Bilimleri Öğrenci Kongresi'nde özet metin olarak sunulmuş ve ilgili araştırmadan herhangi bir bilimsel yayın çıkarılmamıştır.

** Sorumlu Yazar: burakcan.balci7@gmail.com

GİRİŞ

Liderlik, insanlık tarihi boyunca çeşitli kültür ve toplumlarda varlık gösteren bir olgu olmasına rağmen, hala üzerinde fikir birliğine varılamamış, karmaşık bir kavramdır (Northouse, 2013). Bu durum, liderliğin tarihsel süreç içerisinde çeşitli tanımlara konu olduğunu gösteren birçok bilimsel çalışma tarafından desteklenmekte ve bu kaynaklar, liderlik yaklaşımlarının ekonomik, kültürel ve toplumsal koşullara göre sürekli evrildiğini ortaya koymaktadır (Malik ve Azmat, 2019). Fakat tüm bu tanımlama arayışlarının yanı sıra, liderlik alanında ilk bilimsel çalışmaların ancak Sanayi Devrimi ve yarattığı toplumsal etkileri neticesinde ortaya çıktığı görülmektedir.

Buhar makinesinin icadıyla birlikte, 18. Yüzyılın ortalarında başlayan Sanayi Devriminin, üretim süreçlerinde pek çok köklü değişikliğe neden olduğu bilinmektedir (Aksoy, 2016). Sanayi Devrimiyle birlikte giderek yaygınlık kazanan makineleşme, işletmelerin üretim süreçlerini hızlandırmalarına ve kapasitelerini artırmalarına katkı sağlamıştır (Koca, 2020). Bu dönemde örgütlerde görev alan liderlerin, standartları belirlemek, örgüt üyelerini belirlenen hedeflere yönlendirmek ve örgütün verimliliğini artırmayı amaçladıkları ifade edilmektedir (Taylor, 1911). Bu bağlamda sanayi toplumunda liderliğin, yasal, ödül ve zorlayıcı güç gibi meşru güç kaynakları çerçevesinde şekillendiği anlaşılmaktadır. Günümüzde ise bilgi çağının beraberinde getirdiği yeni gereksinimler, liderin yasal güç kaynaklarının günümüz örgütleri ve toplumunun yönetimi açısından tek başına yetersiz kalmasına neden olmaktadır (Bakan ve Büyükbeşe, 2010; Toptaş ve Taştan, 2020; Ünal, 2012). Bu sebeple sanayi toplumunun merkezîyetçi ve hiyerarşik yapısına uygun bir çerçevede şekillenen geleneksel liderlik yaklaşımlarının, bilgi çağının hızla değişen dinamik yapısına uyum sağlamakta yetersiz kaldığı öne sürülmektedir (Yukl, 2013). Bu bilgiler doğrultusunda bilgi çağında meydana gelen teknolojik, ekonomik ve toplumsal gelişmelerin, liderlik kavramının köklü bir dönüşüm geçirmesine ve bu kavramın yeniden ele alınmasına neden olduğu ifade edilebilir.

Bilgi çağında liderliğin, inovasyona açık, katılımı destekleyen ve daha esnek bir yapıya dönüştüğü görülmektedir (Uhl-Bien, Marion ve McKelvey, 2007). Bu dönemde liderlerin, örgüt üyelerinin potansiyellerini ortaya çıkaran, üyeleri mesleki ve kişisel gelişimleri için destekleyen ve zorlu koşullar altında etkili çözümler üreten yol göstericiler olarak rol üstlendikleri ifade edilmektedir (Cortellazzo, Bruni ve Zampieri, 2019). Aynı zamanda teknoloji ve iletişim araçlarında meydana gelen sürekli gelişim, örgütler arasındaki rekabet koşullarının da büyük ölçüde değişmesine neden olmaktadır. Nitekim değişen rekabet koşulları, liderlerin sürekli öğrenme ve mevcut koşullara uyum sağlama becerilerine sahip olmalarını gerektirmektedir (Jung, Chow ve Wu, 2003).

Modern toplumun önemli bir parçası olan spor örgütlerinin de bilgi çağında meydana gelen değişimler karşısında operasyonel modeller, gelir kaynakları, taraftar etkileşimi ve genel iş stratejisi alanlarında önemli yapısal dönüşümler gerçekleştirdiği görülmektedir. Nitekim spor yönetimi literatüründe yer alan çalışmalar da geleneksel liderlik yaklaşımlarının, giderek karmaşıklaşan spor örgütlerinin yönetiminde yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır (Ekenci ve İmamoğlu, 1998; Şirin, 2015). Dolayısıyla günümüz spor örgütlerinin mevcut koşullara uyum sağlayabilmesi için, inovatif ve insan odaklı modern liderlik yaklaşımlarına ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, dönüşümcü liderlik, vizyoner liderlik ve stratejik liderlik yaklaşımlarının, bilgi çağında faaliyet gösteren spor örgütlerinin sürekli değişkenlik gösteren koşullar karşısında sürdürülebilir bir başarı elde etmeleri ve performanslarını artırabilmeleri açısından önemini literatürde yer alan bilgiler aracılığıyla ortaya koymaktır. Buna ek olarak bu araştırmanın spor örgütlerinde görev alan liderlere ve spor yönetimi alanında çalışmalar yürüten araştırmacılara rehberlik etmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Çağı ve Örgütler Üzerindeki Etkileri

Toplumlar, gelişmişlik düzeyleri fark etmeksizin sürekli bir değişim döngüsüne maruz kalmaktadırlar (Castells, 2010). Örneğin II. Dünya Savaşı sırasında önemi ve kullanımı giderek yaygınlaşan kitle iletişim araçları, bilgiye erişimi kolaylaştırmış ve toplumlar arasındaki etkileşimi hızlandırmıştır. Nitekim bilginin bu denli hızlı yayılması, toplumların sosyo-ekonomik yapılarında köklü değişimlerin meydana geleceğinin habercisi olarak nitelendirilmektedir. Özellikle 1900'lü yılların son çeyreğinde internete erişimin

yaygınlaşmasıyla birlikte bilginin çok daha hızlı yayılmaya başladığı ve bu neticede yeni bir sosyo-ekonomik yapının doğuşunu tetiklediği görülmektedir. Bu doğrultuda 1900'lü yıllarda başladığı kabul edilen ve sosyo-ekonomik faaliyetlerin kitle iletişim araçları vasıtasıyla gerçekleştirildiği bu dönem "bilgi çağı" olarak adlandırılmaktadır. Bilgi çağı, sürekli öğrenmenin hem toplumsal hem de örgütsel boyutta temel değer olarak benimsendiği, bilginin kritik bir kaynak olarak algılandığı ve teknolojik gelişmeler neticesinde örgütler ve toplumlar arasındaki rekabetin giderek arttığı bir devri ifade etmektedir (Ünal,2009).

Bilgi çağı, bilginin temel ürün olarak algılandığı ve yüksek hızda üretilmesi ve yayılması sebebiyle, örgütlerin rekabette üstünlük sağlayabilmeleri ve hatta varlıklarını sürdürebilmeleri için inovasyona hayati derecede ihtiyaç duydukları ekonomik ve toplumsal yapıyı ifade etmektedir (Bettis ve Hitt, 1995; Boisot, 1998). Buna ek olarak bilgi çağının, teknoloji, iletişim ve toplumsal boyutta sürekli değişimin meydana geldiği bir dönem olduğu söylenebilir. Destekler nitelikte Castells (1996) bilgi çağını, toplumların dinamik değişimlere ayak uydurabilmek adına kendilerini sürekli geliştirdikleri ve yeniden şekillendirdikleri bir dönem olarak ifade etmektedir. Yönetim ve liderlik alan yazınında yer alan çalışmalar, bilgi çağına geçiş sürecinin ve sürekli değişen koşulların, örgütler açısından da bazı zorlukları beraberinde getirdiğini vurgulamaktadır (Barkema, Baum ve Mannix, 2002; Bettis ve Hitt 1995; Child ve McGrath, 2001).

Bilgi çağında, örgütlerin karşılaşıcağı zorlukların başında sürekli değişen rekabet koşullarına karşı hız ve esneklik ihtiyacı gelmektedir (Eisenhardt, 1989; Jennings ve Haughton, 2002). Drucker (2012) ise giderek artan küresel rekabetin, örgütlerin bilgi ve hizmet odaklı stratejik iş birlikleri kurmasını zorunlu kıldığını vurgulamıştır. Bu doğrultuda örgütlerin, bilgi çağının neden olduğu zorluklarla başa çıkabilmesi için karar verme süreçlerindeki merkezîyetin azaltılması (Tushman ve Nadler, 1978; Van Zandt, 1999), güncel ve doğru bilgilerin karar vericilere ulaştırılmasını sağlayacak uygulamaların örgüte adapte edilmesi (Galbraith, 1973; Simon, 1973) ve bilgi yükünün kontrol altına alınarak, doğru şekilde kullanılabilmesi için iş birliği yapılan tüm örgütler ile ortak bir ağ kurulması yönünde yapısal dönüşümler gerçekleştirilmesi gerektiği ifade edilmektedir (Geanakoplos ve Milgrom, 1991; Lawrence ve Lorsch, 1967). Nitekim örgütlerin yapısal dönüşümündeki en önemli unsur, örgütün değişen ihtiyaçlarına cevap verebilecek insan kaynağının sağlanmasıdır (Kaya ve Kesen, 2014). Bilgi çağında örgütler, köklü yapısal dönüşümler gerçekleştirebilmek için sürekli öğrenen, inisiyatif alabilen ve inovasyona açık üyelere ihtiyaç duymaktadırlar (Nonaka ve Takeuchi, 1995). Bu nedenle, geçiş sürecinde artan beklentiler neticesinde, üyelerin değişime karşı direnç göstermesi, bilgi çağı örgütlerinin karşılaşılabileceği zorluklar arasında yer almaktadır (Ünal, 2012).

Spor örgütleri günümüzde gelişen spor teknolojisi ve bilginin hızlı yayılımı karşısında köklü değişimler gerçekleştirmektedir. Örneğin, veri analitiği uygulamalarının giderek geliştiği günümüzde, spor örgütlerinin de bu alanda yatırımlar yaparak, yapısal düzenlemeler gerçekleştirdiği görülmektedir. Nitekim veri analitiğinin spor örgütlerine entegrasyonu, antrenman programlarının optimize edilmesini, sporcu performansının artırılmasını ve sakatlanma risklerinin azaltılmasını kolaylaştırarak, daha bilinçli ve kanıta dayalı kararlar verilmesini sağlamaktadır (Kwon vd., 2007; Passfield ve Hopker, 2017). Bu bilgi ve veri odaklı karar verme stratejilerine geçiş, yalnızca sporcu performansının takibi ve geliştirilmesiyle sınırlı kalmayıp, ayrıca spor örgütlerinin yönetsel çerçevelerini de değiştirerek daha verimli yönetim ve stratejik planlama uygulamalarını da mümkün kılmıştır (Wang & Wang, 2022).

Spor örgütlerinin, planlama ve karar verme süreçlerinin kritik bir bileşeni olarak, bilgi yönetimini giderek daha fazla benimsedikleri görülmektedir (Bayter ve Alaca, 2014). Etkili bilgi yönetimi uygulamaları ve dijital dönüşüm, spor örgütlerinde ihtiyaç duyulan liderlik özelliklerindeki değişimi de beraberinde getirmektedir. Bilgi çağında meydana gelen bu stratejik değişimler, spor örgütlerinde görev alan liderlerin inovatif, çevik ve esnek olmalarını zorunda kılmaktadır (Acar, 2023). Nitekim bilgi çağının getirdiği bu değişimler neticesinde, geleneksel liderlik yaklaşımlarının, spor örgütlerinin ihtiyaçlarına yanıt verme açısından giderek etkisini yitirdiği ve modern liderlik yaklaşımlarına duyulan ihtiyacın arttığı görülebilmektedir.

Bilgi Çağında Modern Liderlik Yaklaşımları ve Spor Örgütleri

Günümüz dünyasında teknolojinin hızlı gelişimi, sosyo kültürel ve sosyo-ekonomik yapının da giderek değişmesine ve örgütler arasındaki rekabetin farklı bir boyuta taşınmasına neden olmaktadır. Nitekim bu

durum, değişime uyum sağlayabilen ve değişimi örgütün çıkarları doğrultusunda yönlendirebilen yeni liderlik anlayışlarının önemini artırmaktadır (Yukl, 2013). Bu doğrultuda modern liderlik yaklaşımlarının, örgütlerin başarılarını sürdürebilmeleri ve rekabet avantajı elde edebilmeleri için kritik bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Bu dönemde, özellikle hızlı değişimlerin yaşandığı spor örgütlerinin etkili bir şekilde sevk ve idaresi için, liderin yalnızca operasyonel becerilere sahip olmasının tek başına yeterli olmayacağı ifade edilmektedir (Ferkins vd., 2018). Özellikle, teknolojiye dayalı bilgi sistemlerinin spor örgütlerine entegrasyonu, veri analitiği ve performans izleme araçlarının gelişimi, liderlerin karar alma süreçlerini hızlandırmalarına ve stratejik kararları daha bilinçli vermelerine olanak tanımaktadır (Hoye, Nicholson ve Smith, 2015). Nitekim bu gelişmelerin, modern spor örgütlerinde daha esnek, yenilikçi düşünce yapısına sahip ve iletişim becerileri güçlü liderlere olan ihtiyacı artırdığı ifade edilebilir.

Bu bağlamda, çalışmanın bu bölümünde yaratıcılığı, yeniliği ve üyelerin gelişimini teşvik eden bazı modern liderlik yaklaşımlarının, spor örgütleri ve spor yönetimi açısından etkileri incelenecektir.

Dönüşümcü Liderlik Yaklaşımı

Geleneksel liderlik yaklaşımları, bilgi çağında meydana gelen değişimlere ayak uydurmak için gün geçtikçe etkisini yitirmektedir. Bu değişimlere ayak uydurmak, örgütlerin sürdürülebilirliği için büyük bir önem arz etmektedir (Teece, 2007). Örgütlerin ihtiyaç duyduğu bu değişimleri gerçekleştiren liderler, ‘‘dönüşümcü lider’’ olarak adlandırılmaktadır. Dönüşümcü liderlik, liderin üyeleri yalnızca örgüt hedefleri doğrultusunda yönlendirdiği bir yaklaşım olmanın ötesinde, üyelerin kişisel gelişiminin desteklendiği bir liderlik tarzı olarak tanımlanmaktadır (Bass, 1985; Leithwood ve Jantzi, 2005). Bunun yanı sıra lider ve üyeler arasında ortak vizyon geliştirilmesi, gerçekleşmesi mümkün olan değişim ve yeniliklerin öngörülmesi, üyelerin bireysel yetkinliklerini artırması için desteklenmesi ve yeni bakış açıları kazandırma dönüşümcü liderlik yaklaşımının temel özellikleri arasında yer almaktadır (Burns, 1978; Demirci, 1999).

Dönüşümcü liderlik, bilgi çağında spor örgütlerinin etkinliğini ve performansını etkileyen önemli bir modern liderlik yaklaşımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Wang ve Hu (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırma, dönüşümcü liderlerin ortak bir vizyon sunarak ve güçlü antrenör-sporcu ilişkisini destekleyerek sporculara ilham verdiklerini ve bu durumun da sporcuların örgütsel aidiyetini artırdığını vurgulamaktadır. Bu ilişki, yalnızca bireysel performansı artırmakla kalmayıp, aynı zamanda takım uyumunu ve örgütün genel başarısına da katkı sağlamaktadır (Smith, Young, Figgins ve Arthur 2017; Adamson, 2021). Dönüşümcü liderlik, üyelerin fikir paylaşmak ve inisiyatif almak konusunda kendilerini özgür hissettikleri bir ortam sağlayarak örgütün rekabetteki avantajını artırabilecek yenilikçi uygulamaları desteklemektedir (Hadi ve Marpaung, 2023). Bunun yanı sıra çalışmalar, dönüşümcü liderlik yaklaşımını örgütsel öğrenme ve yaratıcılık ile ilişkilendirerek; spor örgütlerinin, spor endüstrisinin hızlı değişimlerine uyum sağlayabilmesi adına büyük önem arz ettiğini vurgulamaktadır (García-Morales, Jiménez-Barrionuevo ve Gutiérrez-Gutiérrez, 2012; Megheirkouni, 2017). Sonuç olarak, dönüşümcü liderlik yaklaşımının, spor yönetiminin dinamik doğasında kritik bir önem barındıran yenilik, iş birliği ve yüksek örgütsel performans için uygun bir zemin oluşturabileceği görülmektedir.

Vizyoner Liderlik Yaklaşımı

Vizyoner liderlik, örgütün gelecekteki yönünün ve hedeflerinin belirlenmesi ve örgüt üyelerinin bu hedef doğrultusunda motive edilmesi olarak tanımlanmaktadır (Nanus, 1992). Dinamik ve etkileşimli bir süreç olarak ortaya çıkan vizyoner liderlik, hızla değişen çevresel koşullara karşı örgütün yenilikçi ve öngörülü bir bakış açısıyla yeni hedefler belirlemesi ve bu hedefler doğrultusunda yönlendirilmesi için büyük önem arz etmektedir (Dwivedi, 2006). Mascareño, Rietzschel ve Wisse (2020) vizyoner liderliğin üyeler arasında hedef ederek örgütsel yaratıcılığı artırdığını ortaya koymuşlardır. Nitekim vizyoner liderliğin, ortak bir amaç yaratabilme özelliği aracılığıyla, spor gibi yüksek derecede baskı unsuru içeren ortamlarda destekleyici bir örgüt kültürü oluşturulabilmesi için etkili bir rol oynayabileceği ifade edilebilir. Bunun yanı sıra vizyoner liderlerin örgüt hedeflerini üyelere karşı net bir şekilde ifade etmesinin, örgütsel bağlılığı artırarak motivasyon ve performansı yükseltebileceği belirtilmektedir (Basri vd., 2021).

Sahip olduğu özellikler aracılığıyla vizyoner liderliğin, takım çalışmasının başarıyı doğrudan etkilediği spor örgütleri için kritik bir önem barındırdığı ifade edilebilir. Bu doğrultuda vizyoner liderliğin, sürekli değişen koşullar karşısında iş birliği ve yenilikçi stratejileri destekleyerek spor örgütlerinin performansına

ve başarısına önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak, vizyoner liderliğin spor örgütlerinde çalışan bağlılığını, yenilikçiliği, motivasyonu ve örgütün etkinliğini geliştirmede önemli bir rol oynayabileceği söylenebilir.

Stratejik Liderlik Yaklaşımı

Stratejik liderlik, bir örgütün geleceğini şekillendirmek amacıyla değişim süreçlerini başlatma, vizyon geliştirme, esneklik sağlama, stratejik düşünme ve başkalarıyla etkili iş birliği yapabilme yetkinlikleri olarak tanımlanır (Ireland ve Hitt, 2005). Bunun yanı sıra stratejik liderlik, belirsizlik ve değişimle başa çıkabilmek için, örgütün uzun vadeli hedeflerinin belirlenmesi ve etkin bir şekilde hayata geçirilmesini hedeflemektedir (Boal ve Hoojiberg, 2000). Bu yönüyle stratejik liderliğin, spor örgütlerinin bilgi çağındaki mevcut ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir yaklaşım olduğu düşünülmektedir. Jaleha ve Macuhuki (2018) etkili bir stratejik liderliğin, dinamik ortamlarda faaliyet gösteren spor örgütlerine, zorluklarla başa çıkmak ve performans hedeflerine ulaşmaları için gereken değişiklikleri uygulama kabiliyeti sağladığını öne sürmektedir. Bu kabiliyetler, özellikle sürekli gelişen teknolojik gelişmelere ayak uydurmak ve gelişen taraftar beklentilerine yanıt vermek zorunda olan spor örgütleri açısından oldukça önemlidir. Örgütün çevresinde meydana gelen değişimlere duyarlı, uyum sağlayabilen, yenilikçi davranışlar sergileyebilen, esnek ve sorun çözme kabiliyetleri aracılığıyla etkili kararlar alabilen stratejik liderler (Barutçuğil, 2013), bir spor örgütü için hayati önem taşıyan takım uyumu, çalışan bağlılığı ve örgütsel verimliliği artırabilirler. Bununla birlikte stratejik liderliğin örgüt içerisinde inovasyonu desteklediği de ifade edilmektedir (Davies ve Davies, 2004). Nitekim sahip olduğu özellikler sebebiyle, spor endüstrisinin gelişimi devam ettiği sürece stratejik liderliğe duyulan ihtiyacın da artacağı ifade edilebilir.

SONUÇ

Bilgi çağı, yönetim anlayışına farklı bir bakış açısı getirmiş ve aynı zamanda liderlerin sahip olması gereken özelliklerin de değişmesine neden olmaktadır (Gül ve Şahin, 2011). Nitekim bilgi çağında, spor örgütlerinin varlıklarını sürdürebilmeleri ve rekabet avantajı elde edebilmelerinin de yenilikçi liderlik yaklaşımlarına ve bu yaklaşımların örgüt içerisindeki uygulamalarına bağlı olduğu (Pedersen, 2011). Bu doğrultuda araştırmada incelenen dönüşümcü liderlik, vizyoner liderlik ve stratejik liderlik gibi modern liderlik yaklaşımlarının bilgi çağında, spor örgütlerinin mevcut ihtiyaçlarına cevap verebilecek yaklaşımlar arasında yer aldığı anlaşılmaktadır. Bu liderlik yaklaşımlarının her birinin, spor örgütlerinin bilgi çağında karşılaştığı farklı zorlukların üstesinden gelmek ve örgütsel başarıyı artırmak için önemli etkilere sahip olduğu ifade edilebilir.

Dönüşümcü liderlik, spor örgütlerinin, çevrelerinde meydana gelen değişimlere en hızlı ve etkili şekilde uyum sağlayabilmeleri için yenilikçi düşünce yapısını destekleyerek ve üyelerin yetkinliklerini ortaya çıkararak örgütün performansını pozitif yönde etkileyebilmektedir (Zacharatos, Berling ve Kelloway, 2000). Bu minvalde dönüşümcü liderlik yaklaşımının, spor örgütlerinde görev alan bireylerin motivasyonlarını artırarak ve takım ruhunu güçlendirerek örgütsel vatandaşlık (Lee, Kim ve Joon-Ho, 2013), memnuniyet (Kao ve Tsai, 2016) ve örgüt içi uyumu (Callow vd., 2009) önemli ölçüde desteklediği görülmektedir. Bu doğrultuda dönüşümcü liderliğin, bilgi çağında spor örgütlerinin performansının, başarısının ve sürdürülebilirliğinin artırılması için etkili bir liderlik yaklaşımı olduğu söylenebilir.

Vizyoner liderlik, dinamik bir yapıya sahip olan spor örgütlerinin gelecekte ulaşmak istedikleri hedeflerinin belirlenmesinde ve bu hedeflere ulaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır (Gomes, Sousa ve Cruz, 2006). Spor örgütlerinin her geçen gün değişen rekabet koşullarına uyum sağlaması gerektiği düşünüldüğünde, vizyoner liderlik yaklaşımının bu değişimleri önceden tahmin edebilme ve yönetebilme özelliği sayesinde spor örgütlerinin, rekabette avantaj elde edebilmeleri için önemli bir unsur olduğu ifade edilebilir. Bunun yanı sıra vizyoner liderler, örgütün geleceği için bir vizyon oluşturarak üyelerin bu vizyon doğrultusunda motive olmalarını sağlamaktadır (Çelik, 1997). Nitekim bir hedef doğrultusunda birlikte çalışma arzusunun da takım uyumunu ve örgütün başarısını pekiştirebileceği ifade edilebilir.

Stratejik liderlik ile ilgili gerçekleştirilen bilimsel araştırmalar incelendiğinde, bu liderlik yaklaşımının bilgi çağında spor örgütlerinin yapılanmasına güç katabileceği görülmektedir. Örgütlerin uzun vadeli hedeflerine ulaşması için değişime karşı hızlı ve etkili bir yanıt verme yetkinliğini barındıran stratejik

liderlik yaklaşımının (Ireland ve Hitt, 2005; Akyüz, 2018; Uğuroğlu ve Çelik, 2009), spor örgütlerinin esnek, yenilikçi ve ileri görüşlü liderlere olan ihtiyacını karşılayabileceği anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra stratejik liderlik, örgüt üyeleri arasında iş birliğinin sağlanması ve örgüt için anlam ve amaç duygusunun yaratılması için büyük önem arz etmektedir (Aragón-Correa, Garcia-Morales ve Cordón-Pozo, 2007; Boal ve Hooijberg, 2000). Bu yönleriyle stratejik liderliğin, spor yönetiminde etkin karar alma süreçlerini hızlandıran, örgütsel verimliliği ve takım uyumunu destekleyen bir modern liderlik yaklaşımı olduğu ve böylece spor örgütlerinin yönetiminde uzun vadeli başarıyı sürdürebilmek için kritik bir rol üstlendiği görülmektedir (Tjønndal, 2016; Johnson, McCullick, Zhao, Mastromartino, Kim, Su ve Zhang, 2022).

Literatürde yer alan bilgiler doğrultusunda, dönüşümcü liderliğin, sporcuların ve örgütün diğer üyelerinin kişisel gelişimini destekleyerek örgütsel bağlılık ve performansı artırdığı ifade edilebilir (Adamson, 2021; Charbonneau vd 2001; Tojari vd., 2011) Buna ek olarak vizyoner liderlik yaklaşımının örgüt üyelerini yönlendirecek bir misyon ve örgütün geleceğine dair ortak bir amaç duygusu oluşturarak çalışanları motive ettiği (Jing ve Avery, 2008), dolayısıyla spor örgütlerinin toplam performansına katkı sağlayabileceği ifade edilebilir. Stratejik liderlik ise, sürekli değişen koşullar karşısında örgütün başarısının sürdürülebilmesi için gerekli olan planlamayı, esnekliği ve yeniliği sağlamaktadır (Hitt, Hoskisson ve Ireland, 2007; Pearce ve Robinson, 2007).

Sonuç olarak, bilgi çağının getirdiği hızlı değişim ve rekabet koşulları, spor örgütleri de dahil olmak üzere pek çok alanda liderlik yaklaşımlarının değişmesine neden olmaktadır. Geleneksel liderlik yaklaşımlarının, bilgi çağında spor örgütlerinin dinamiklerine cevap veremediği; bu sebeple inovasyon, esneklik ve iş birliğine öncelik veren modern liderlik yaklaşımlarının önem kazandığı görülmektedir. Bu bağlamda spor örgütlerinde görev alan liderlerin hem bireysel performansları hem de örgütün toplam başarısını artıran modern liderlik yaklaşımlarını benimsemeleri, rekabetin sürdürülebilmesi ve rekabette avantaj elde edilebilmesi için kritik bir önem barındırmaktadır. Dolayısıyla bilgi çağında, spor yönetimi alanında başarılı olmak ve isteyen liderlerin, esnek, yenilikçi ve stratejik düşünme becerilerine sahip olmaları gerektiği sonucuna varılabilir. Bu minvalde spor örgütleri açısından bilgi çağının gereksinimlerine uygun olan dönüşümcü, vizyoner ve stratejik liderlik yaklaşımlarının, spor örgütlerine rekabet avantajını artırma ve sürdürülebilir başarıya ulaşma imkanı sağladığı ifade edilebilir.

Bunun yanı sıra çalışmada yer verilemeyen ve modern liderlik yaklaşımları arasında yer alan resonant liderlik, etkileşimli liderlik, hizmetkar liderlik, katılımcı liderlik vb. gibi diğer yaklaşımların da spor örgütleri üzerinde pozitif etkileri olabileceği düşünülmekte; bu sebeple ilgili yaklaşımların araştırmacılar tarafından incelenmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, G. (2023). The evolution of sports management: through the lens of management science, trends, and future vision. *International Journal of Recreation and Sports Science*, 7(1), 61-69. <https://doi.org/10.46463/ijrss.1378131>
- Adamson, T. (2021). *Transformational leadership and organisational effectiveness in wellington secondary school sport coordinators* [Unpublished doctoral dissertation]. Victoria University of Wellington.
- Aksoy, A. (2016). Geleneksel devletten modern devlete: Sanayi devrimi ve kamu yönetimi düşüncesinde değişim. *Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 31-37.
- Barkema, H. G., Baum, J. A., & Mannix, E. A. (2002). Management challenges in a new time. *Academy of Management Journal*, 45(5), 916-930. <https://doi.org/10.5465/3069322>
- Barutçugil, İ. (2013). *Stratejik yönetim*. Kariyer Yayıncılık.
- Basri, B., Dewi, R., & Purba, S. (2021). The influence of visionary leadership style on organizational commitment of private university lecturers. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*, 13(3), 1799-1805. <https://doi.org/10.35445/alishlah.v13i3.730>
- Bass, B.M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. The Free Press.
- Bayter, M., & Alaca, E. (2014). Spor yöneticiliğinde bilgi yönetiminin önemi. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1781-1791.
- Bettis, R. A., & Hitt, M. A. (1995). The new competitive landscape. *Strategic Management Journal*, 16(1), 7-19.

- Boal, K. B., & Hooijberg, R. (2000). Strategic leadership research: Moving on. *The Leadership Quarterly*, 11(4), 515-549. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(00\)00057-6](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(00)00057-6)
- Boisot, M. H. (1998). *Knowledge assets: Securing competitive advantage in the information economy*. OUP Oxford.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. Harper & Row.
- Castells, M. (1996). *The information age: Economy, society and culture*. Blackwell.
- Castells, M. (2010). *The rise of the network society*. Blackwell.
- Çelik, V. (1997). Eğitim yönetiminde vizyoner liderlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 12(12), 465-474.
- Charbonneau, D., Barling, J., & Kelloway, E. K. (2001). Transformational leadership and sports performance: The mediating role of intrinsic motivation 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 31(7), 1521-1534. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2001.tb02686.x>
- Child, J., & McGrath, R. G. (2001). Organizations unfettered: Organizational form in an information-intensive economy. *Academy of Management Journal*, 44(6), 1135-1148. <https://doi.org/10.5465/3069393>
- Cortellazzo, L., Bruni, E. & Zampieri, R. (2019). The role of leadership in a digitalized world: A review. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-21. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01938>
- Davies, B. J., & Davies, B. (2004). Strategic leadership. *School Leadership & Management*, 24(1), 29-38. <https://doi.org/10.1080/1363243042000172804>
- Demirci, K. (1999). Önderlik kuramları ve dönüştürücü önderlik ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3, 329-350.
- Drucker, P. (2012). *Management challenges for the 21st century*. Routledge.
- Dwivedi, R. S. (2006). Visionary leadership: A survey of literature and case study of dr. apj abdul kalam at drdl. *Vision*, 10(3), 11-21. <https://doi.org/10.1177/097226290601000302>
- Eisenhardt, K. M. (1989). Making fast strategic decisions in high-velocity environments. *Academy of Management Journal*, 32(3), 543-576.
- Ekenci, G., & İmamoğlu, A. F. (2002). *Spor işletmeciliği*. Nobel. Ankara
- Ferkins, L., Shilbury, D., & O'Boyle, I. (2018). Leadership in governance: Exploring collective board leadership in sport governance systems. *Sport Management Review*, 21(3), 221-231. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2017.07.007>
- Galbraith, J. R. (1973). *Designing complex organizations*. Addison-Wesley.
- García-Morales, V. J., Jiménez-Barrionuevo, M. M., & Gutiérrez-Gutiérrez, L. (2012). Transformational leadership influence on organizational performance through organizational learning and innovation. *Journal of Business Research*, 65(7), 1040-1050. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2011.03.005>
- Geanakoplos, J., & Milgrom, P. (1991). A theory of hierarchies based on limited managerial attention. *Journal of the Japanese and International Economies*, 5(3), 205-225. [https://doi.org/10.1016/0889-1583\(91\)90011-E](https://doi.org/10.1016/0889-1583(91)90011-E)
- Gül, H., & Şahin, K. (2011). Bilgi toplumunda yeni bir liderlik yaklaşımı olarak transformasyonel liderlik ve kamu çalışanlarının transformasyonel liderlik algısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25, 237-249.
- Gomes, A.R., Sousa, S.A., & Cruz, J.F. (2006). Charismatic, transformational and visionary dimensions in sport leadership: Toward news paths for the study of coach-athletes relationships. In N.S. Huber & M. Harvey (Eds.), *Leadership at the crossroads* (pp. 84-94). University of Maryland: The James MacGregor Burns Academy of Leadership.
- Hadi, T., & Marpaung, A. B. (2023). Transformational leadership and knowledge management impact on organization performance: A systematic review. *International Journal of Social Service and Research*, 3(1), 228-235. <https://doi.org/10.46799/ijssr.v3i1.244>
- Hitt, M. A., Hoskisson, R. E., & Ireland, R. D. (2007). *Management of strategy: Concept and cases*. Thomson/South-Western.
- Hoye, R., Smith, A. C., Nicholson, M., & Stewart, B. (2015). *Sport management: Principles and applications*. Routledge.
- Ireland, R. D., & Hitt, M. A. (2005). Achieving and maintaining strategic competitiveness in the 21st century: The role of strategic leadership. *Academy of Management Perspectives*, 19(4), 63-77. <https://doi.org/10.5465/ame.2005.19417908>

-
- Jaleha, A. A., & Machuki, V. N. (2018). Strategic leadership and organizational performance: A critical review of literature. *European Scientific Journal*, 14(35), 124-149. <https://doi.org/10.19044/esj.2018.v14n35p124>
- Jennings, J., & Haughton, L. (2002). *It's not the big that eat the small... It's the fast that eat the slow*. HarperCollins Publishers.
- Jing, F. F., & Avery, G. C. (2008). Missing links in understanding the relationship between leadership and organizational performance. *International Business & Economics Research Journal*, 7(5), 67-78.
- Johnson, L. M., McCullick, B. A., Zhao, T. T., Mastromartino, B., Kim, E., Su, Y., & Zhang, J. J. (2022). Identifying strategic leadership behaviors of sport industry leaders: a phenomenological method. *Asia Pacific Journal of Applied Sport Science*, 3(3), 1-29. <https://doi.org/10.46695/ASCS.3.3.1>
- Jung, D. I., Chow, C., & Wu, A. (2003). The role of transformational leadership in enhancing organizational innovation: Hypotheses and some preliminary findings. *The Leadership Quarterly*, 14(4-5), 525-544. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(03\)00050-X](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(03)00050-X)
- Kao, S. F., & Tsai, C. Y. (2016). Transformational leadership and athlete satisfaction: The mediating role of coaching competency. *Journal of Applied Sport Psychology*, 28(4), 469-482. <https://doi.org/10.1080/10413200.2016.1187685>
- Kaya, N., & Kesen, M. (2014). İnsan kaynaklarının insan sermayesine dönüşümü: Bir literatür taraması. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6(10), 23-38. <https://doi.org/10.20990/aacd.95581>
- Koca, D. (2020). Sanayi devrimlerinin tarihsel arka planı ve işgücü becerileri üzerindeki yansımaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(31), 4531-4558. <https://doi.org/10.26466/opus.704841>
- Kwon, H. H., Trail, G., & James, J. D. (2007). The mediating role of perceived value: Team identification and purchase intention of team-licensed apparel. *Journal of Sport Management*, 21(4), 540-554. <https://doi.org/10.1123/jsm.21.4.540>
- Lawrence, P. R., & Lorsch, J. W. (1967). *Organization and environment: Managing differentiation and integration*. Harvard University.
- Lee, Y., Kim, S. H., & Joon-Ho, K. (2013). Coach leadership effect on elite handball players' psychological empowerment and organizational citizenship behavior. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 8(2), 327-342. <https://doi.org/10.1260/1747-9541.8.2.327>
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (2005). A review of transformational school leadership research 1996–2005. *Leadership and Policy in Schools*, 4(3), 177-199. <https://doi.org/10.1080/15700760500244769>
- Malik, M. A., & Azmat, S. (2019). Leader and leadership: Historical development of the terms and critical review of literature. *Annals of the University of Craiova for Journalism, Communication and Management*, 5(1), 16-32.
- Mascareño, J., Rietzschel, E., & Wisse, B. (2020). Envisioning innovation: Does visionary leadership engender team innovative performance through goal alignment? *Creativity and Innovation Management*, 29(1), 33-48. <https://doi.org/10.1111/caim.12341>
- Megheirkouni, M. (2017). Leadership styles and organizational learning in UK for-profit and non-profit sports organizations. *International Journal of Organizational Analysis*, 25(4), 596-612. <https://doi.org/10.1108/IJOA-07-2016-1042>
- Nanus, B. (1992). *Visionary leadership: Creating a compelling sense of direction for your organization*. Jossey-Bass.
- Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. Oxford University Press.
- Northouse, P. G. (2013). *Leadership: Theory and practice*. Sage Publications.
- Passfield, L., & Hopker, J. G. (2017). A mine of information: Can sports analytics provide wisdom from your data? *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 12(7), 851-855. <https://doi.org/10.1123/ijsp.2016-0644>
- Pearce, J.A., Robinson, R.B. (2007). *Strategic management: formulation, implementation, and control*. McGraw-Hill Irwin.
- Pedersen, P. M. (2011). *Contemporary sport management*. Human Kinetics.
- Simon, H. A. (1973). Applying information technology to organization design. *Public Administration Review*, 33(3), 268-278. <https://doi.org/10.2307/974804>
-

- Smith, M. J., Young, D. J., Figgins, S. G., & Arthur, C. A. (2017). Transformational leadership in elite sport: A qualitative analysis of effective leadership behaviors in cricket. *The Sport Psychologist*, 31(1), 1-15. <https://doi.org/10.1123/tsp.2015-0077>
- Şirin, Y. (2015). *Gençlik ve Spor Bakanlığında algılanan liderlik tarzları ve örgütsel alt kültürlerin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Çukurova Üniversitesi.
- Taylor, F. W. (1911). *The principles of scientific management*. Harper Brothers.
- Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28(13), 1319-1350. <https://doi.org/10.1002/smj.640>
- Tjønndal, A. (2016). Sport, innovation and strategic management: A systematic literature review. *Brazilian Business Review*, 13, 38-56. <https://doi.org/10.15728/edicaoesp.2016.3>
- Tojari, F., Heris, M. S., & Zarei, A. (2011). Structural equation modeling analysis of effects of leadership styles and organizational culture on effectiveness in sport organizations. *African Journal of Business Management*, 5(21), 8634-8641. <https://doi.org/10.5897/AJBM11.1156>
- Toptaş, A., & Taştan, S. (2020). liderlerin kullandığı güç kaynaklarının çalışanların verimliliği üzerindeki rolünün nitel bir araştırma ile incelenmesi. *Business Economics and Management Research Journal*, 3(1), 63-80.
- Tushman, M. L., & Nadler, D. A. (1978). Information processing as an integrating concept in organizational design. *Academy of Management Review*, 3(3), 613-624. <https://doi.org/10.5465/amr.1978.4305791>
- Uğurluoğlu, Ö., & Çelik, Y. (2009). Örgütlerde stratejik liderlik ve özellikleri. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi*, 12(2), 121-156.
- Uhl-Bien, M., Marion, R., & McKelvey, B. (2007). Complexity leadership theory: Shifting leadership from the industrial age to the knowledge era. *The Leadership Quarterly*, 18(4), 298-318. <https://doi.org/10.1016/j.leaqua.2007.04.002>
- Ünal, M. (2012). Bilgi çağında değişim ve liderlik. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(1), 297-310.
- Ünal, Y. (2009). Bilgi toplumunun tarihçesi. *Tarih Okulu Dergisi*, 5, 123-144.
- Van Zandt, T. (1999). Real-time decentralized information processing as a model of organizations with boundedly rational agents. *The Review of Economic Studies*, 66(3), 633-658. <https://doi.org/10.1111/1467-937X.00101>
- Wang, Y., & Hu, T. (2017). Transformational leadership behavior and turnover intention in China physical education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(9), 6357-6368. <https://doi.org/10.12973/eurasia.2017.01070a>
- Wen, Y., & Wang, F. (2022). Design and application of major sports events management information system based on integration algorithm. *Computational Intelligence and Neuroscience*, 2022, 1-10. <https://doi.org/10.1155/2022/6480522>
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations*. Pearson.
- Zacharatos, A., Barling, J., & Kelloway, E. K. (2000). Development and effects of transformational leadership in adolescents. *The Leadership Quarterly*, 11(2), 211-226. [https://doi.org/10.1016/S1048-9843\(00\)00041-2](https://doi.org/10.1016/S1048-9843(00)00041-2)

Araştırma Makalesi <https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsbid> 2024, Cilt:7, Sayı:2, 34-42
Doi: 10.48133/igdirsbid.1592020

Yüklenme Tarihi: 27.11.2024 **Kabul Tarihi:** 29.12.2024 **Yayın Tarihi:** 31.12.2024

Milli Eğitim Bakanlığı'na Bağlı Devlet Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Sinizm Düzeylerinin İncelenmesi

Murat TERLEMEZ ^{1*}

¹ Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

ÖZ

Bu çalışmanın amacı Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm düzeylerinin ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesinin araştırılmasından ibarettir. Örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm ölçeklerinin kullanım izinleri e-posta aracılığıyla yazarlardan temin edilmiştir. Araştırmada örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizme ilişkin bilgiler literatür taramasında yer verilmiş olup elde edilen analiz sonuçları ve bulgular da yer almaktadır. Araştırma web tabanlı anket yöntemi ile gerçekleştirilmiş olup 28.12.2019 – 04.01.2020 tarihleri arasında 227 adet geçerli anket formu elde edilmiştir. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm düzeyleri ile aralarındaki ilişki analiz edilip yorumlanmıştır. Analizde gerçekleştirmek üzere öncelikle verilerin normal dağılıma uyup uymadıkları incelenmiştir. Bu kapsamda verilerin normal dağılıma uydukları kabul edilmiş ve pearson korelasyon testi uygulanmıştır. Yapılan analiz neticesinde örgütsel bağlılık ile örgütsel sinizm arasında negatif yönde küçük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Beden Eğitimi, Örgütsel Bağlılık, Örgütsel Sinizm

Investigation of the Organizational Commitment and Organizational Cynicism Levels of Physical Education Teachers in Public Schools Affiliated With the Ministry of National Education

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the organizational commitment and organizational cynicism levels of Physical Education Teachers in public schools affiliated with the Ministry of National Education and the relationship between them. Permission to use the organizational commitment and organizational cynicism scales was obtained from the authors via e-mail. In the research, information about organizational commitment and organizational cynicism is included in the literature review, and the analysis results and findings are also included. The research was conducted using the web-based survey method and 227 valid survey forms were obtained between 28.12.2019 and 04.01.2020. The relationship between Physical Education Teachers' levels of organizational commitment and organizational cynicism was analyzed and interpreted. To carry out the analysis, it was first examined whether the data conformed to normal distribution. In this context, it was accepted that the data conformed to normal distribution and the Pearson correlation test was applied. As a result of the analysis, it was seen that there was a small, negative and significant relationship between organizational commitment and organizational cynicism.

Keywords: Physical Education, Organizational Commitment, Organizational Cynicism

* Sorumlu Yazar: murat_terlmez@hotmail.com

GİRİŞ

Günümüzde birçok kuruluş için çalışanlarının verimliliğini artırma konusu ön planda yer almaya başlamıştır. Bu bağlamda örgütlerde verimlilik açısından iki kavram ortaya çıkmaktadır. Bunlardan biri örgütsel bağlılıktır. Örgütsel bağlılık, çalışanların örgüte bağlılıkları ve örgütün başarısına katkıları doğrultusunda davranışları olarak tanımlanabilir. Bağlılığı güçlü olan çalışanların performans düzeyinin bağlılığı olmayanlara göre daha yüksek olacağı bilinmektedir (Özler, 2010). Oliver (1990), örgütsel bağlılığı etkileyen faktörleri araştırdığı çalışmasında, bazı örgütsel ödüllerin örgütsel bağlılığı etkilemede yüksek etkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Örgütsel bağlılığı olan çalışanların, daha uyumlu, doyumlu ve daha üretken olmakla beraber, işini zevkle yapma, daha yüksek sadakat ve sorumluluk duygusuyla çalışma, örgüte daha az maliyet yüklemekte olduğu incelemeler sonucu ortaya çıkmaktadır (Balcı, 2003). Örgütsel bağlılığı ifade eden bazı kavramların kullanıldığı da bilinmektedir. Bu kavramlar mesleki bağlılık, örgütsel bağlılık, iş etiği, iş arkadaşlarına bağlılık, sadakat ve işe bağlılık olarak sıralanabilir (Morrow ve Mc Elroy, 1986). Allen ve Meyer (1996) örgütsel bağlılığı, çalışanlar ve örgütler arasındaki psikolojik bağ olarak tanımlamış ve çalışanların çalıştıkları örgütün amaç ve normlarını benimseme düzeyi ve örgütte birlikte çalışmaya devam etme isteği ve örgütlerine karşı hissettikleri duygusal bir bağlılık olarak tanımlamışlardır (Terlemez, 2023).

Porter ve ark. (1974), örgütsel bağlılığı karakterize eden üç ana özelliği ortaya koymuşlardır. İlki, örgütün değer ve hedeflerine kesin bir inanç ve kabul, ikincisi kurum adına çaba gösterme konusunda güçlü bir istek ve üçüncüsü de sağlam bir üyeliği sürdürme talebidir. Allen ve Meyer (1990) örgütsel bağlılığın üç yönünü vurgulamıştır. Bunlar; duygusal, devamlılık ve normatif bağlılıktır. Duygusal bağlılığı, bireylerin kendi iradeleri ile örgütte kalma duyguları olarak tanımlamışlardır. Devam bağlılığını, bireylerin örgütten ayrılmalarına rağmen karşılayabilecekleri maliyetler sonucunda ortaya çıkan yükümlülük duygusu olduğunu vurgulamışlardır. Normatif bağlılığı ise ahlaki boyutta bireylerin örgüte bağlı kalma isteği olarak değerlendirmişlerdir.

Ülkemizde yapılan araştırmalarda; Akyol ve arkadaşları (2013), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerini ölçmüşler. Öğretmenlerin, örgütsel bağlılık alt boyutlarından duygusal, sürekli ve normatif alt boyutlarının kararsız düzeyde çıktığı, yani örgütsel bağlılıklarının düşük düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler, bu kararsızlıkları ile kendilerini örgütün bir parçası olarak görmemekte olduğu, örgütün onlar için önemli bir yerinin olmadığı belirlenmiştir.

Karakaya ve arkadaşları (2013), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerini incelemiş ve katılımcıların örgütsel bağlılıklarının olumlu seviyede olduğu kanaatine varmışlardır. Mesleklerine ve çalıştığı kuruma karşı bağlılıklarını ifade ettikleri görülmüştür.

Bir diğer çalışmada ise Yalçın ve arkadaşları (2015), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarına baktıklarında, öğretmenlerin çalıştıkları kurumlarına karşı yüksek düzeyde özdeşleşme ve yerimseme tutumu geliştirdikleri, ayrıca orta düzeyde umursamazlık ile orta düzeyde yabancılaşma tutumu gerçekleştirdiklerini bulmuşlar.

Örgütlerde verimliliği etkileyen bir diğer kavram da örgüte bağlılığı etkileyen ve ondan etkilenen örgütsel sinizmdir. Örgüt içi bütünleşme eksikliğinin örgütlerde çalışanların sinik tutumlarından kaynaklanabileceği ve bunun da bu bütünleşmeyi engellediği görülmektedir. Sinik tavrın kökenine indiğimizde sinizm tanımıyla karşılaşırız. Sinizmin, insanların örgütlenmesine karşı kızgınlık, kızgınlık, umutsuzluk ve hayal kırıklığı gibi olumsuz duygulara sahip olma olarak tanımlandığını görebiliriz. Çalışanların kişiliği, psikolojik sözleşmenin ihlali, liderlik davranışlarındaki aksaklıklar örgütsel sinizmin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Özler vd., 2010).

Andersson ve ark. (1997), insanların sadece kendi çıkarlarını düşündüklerine inanan, kendi çıkarlarını her şeyin üzerinde tutan ve herkesi çıkarıcı gören kişiyi "sinik" olarak adlandırmış ve bunu açıklamaya çalışan düşünceye "sinizm" adını vermiştir (Terlemez, 2023). Dean ve ark. (1998), örgütsel sinizmi; bireyin çalıştığı örgüte karşı olumsuz tutumu olarak açıklamaktadır. Abraham (2000), örgütsel sinizmin bir örgütün dürüstlükten yoksun olduğu inancından oluştuğunu ve bu inancın güçlü bir olumsuz duygusal tepkiyle birleştiğinde itibarsızlaştırma ve eleştirel davranışlara yol açtığını belirtmiştir.

Örgüte karşı önemli bir bağlılık duygusu ile çalışan bireyler, örgütte sadakatle çalışmak ve örgütün önemli bir çalışanı olarak devam etmek isterler (Porter vd., 1976). Örgütsel bağlılık, çalışanın olumsuz bir tutum sergilemesi durumunda ortaya çıkan sinizm ile kesintiye uğrayabilir. Bu bağlılığı olumsuz etkileyen sinizm oluşumu; iş yükü, fazla çalışma saatleri, etkisiz yönetim biçimleri, organizasyonların küçülmesi gibi faktörlere bağlayabiliriz. İşveren ile işçi arasındaki duygusal uyumsuzluk, kayıtsızlık, kayıtsızlık ya da önemsizlik ve ilgisizliğin bu etkenlerle birlikte ortaya çıkması kaçınılmazdır (Dean vd., 1998: Abraham, 2000: Wanous vd., 2000: Güzeller ve Kalağan, 2008: Kalağan, 2009).

Dean ve ark. (1998) sinizmi oluşturan alt boyutların olduğunu vurgulamaktadır. Bu alt boyutlardan biri olan bilişsel boyut, çalışanların örgütün dürüstlük ve adalatten yoksun olduğu algısı olarak tanımlanmaktadır. Duygusal boyut, çalışanların bilişsel boyutu algılamasından sonra; Sinirlilik, öfke, gerginlik hissetme, kaygı halinde olma gibi duygusal tepkiler olarak tanımlanır. Davranışsal boyutta, çalışanların kurumu olumsuz olarak çevrelerine aktarmaları, şikayet etmeleri ve eleştirmeleri olarak ifade edilmektedir.

Birçok araştırma incelendiğinde örgütsel bağlılık ile örgütsel sinizm arasında anlamlı ve güçlü bir bağ olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında (Wanous vd., 1994: Abraham, 2000: Eaton, 2000: Wanous vd. 2000) çalışanların örgütsel sinizm düzeyleri arttıkça örgütsel bağlılıklarının azaldığı gözlemlenmiştir. Abraham (2000) kişilik kiniklerine işaret eder. Kişilik şüphecileri, iki nedenden dolayı diğer çalışanlara göre daha az değer çakışması yaşarlar. İlk olarak, ahlaki üstünlükleri onları örgütsel yetkileri sorgulamaya iter. İkincisi, doğuştan getirdikleri başkalarına güvenememeleri onları diğerlerinden soyutlar ve böylece örgütün değerlerini bireylere aktarmanın en kolay yolu olan sosyalleşme biçimini kullanmalarını engeller (Abraham, 2000). Wanous ve diğerleri (2000), yaptıkları çalışmada, örgütsel bağlılığı yüksek olanların örgütsel sinizm oranlarının düşük olduğunu ortaya koymuşlardır. Abraham (2004) aynı çalışmayı sinizmi yüksek olan katılımcılara uygulamış ve bağlılığın oldukça düşük olduğunu bulmuştur.

Alan yazında bireylerin örgütlerine karşı duydukları bağlılıkları ile ilgili birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak, ülkemizde beden eğitimi öğretmenlerine, hem örgütsel bağlılık hem de örgütsel sinizm ölçeklerini uygulayan Okçu ve arkadaşları (2015) görülmektedir.

Okçu ve arkadaşları (2015), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel sinizme ilişkin algılarının örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisini araştırmışlar. Örgütsel sinizm ve örgütsel bağlılık arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu, örgütsel bağlılık üzerinde örgütsel sinizmin etkileri olduğu sonuçlarına varmışlardır. Araştırmanın bulgularına göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin orta düzeyde örgütsel sinizm ve orta düzeyde örgütsel bağlılığa ilişkin algılara sahip oldukları bulunmuştur.

Bu çalışmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları ile örgütsel sinizm düzeyleri incelenmeye konu olmuş olup çalışmanın sınırlılığı Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu, Güney Doğu Anadolu bölgeleri olmuştur. Söz konusu okullarda çalışan beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm düzeylerinin belirlenmesi çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda “beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel bağlılığa ilişkin algıları ne düzeydedir? Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel sinizme ilişkin algıları nedir? Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel bağlılık algıları ile örgütsel sinizm algıları arasında bir ilişki var mıdır? Hipotezlerine cevap aranmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgular, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullar için bilgi kaynağı oluşturabilir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Çalışmaya, gönüllü olarak 2019-2020 eğitim öğretim yılında Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde görev yapan 227 beden eğitimi öğretmenleri katılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma grubuna çevrimiçi sistem üzerinden hazırlanan anket uygulanmıştır. “3” bölümden oluşan anketin ilk bölümünde cinsiyet, yaş, medeni durum, çalışma yılı ve çalışma bölgesi olmak üzere “5” soruluk demografik bilgi formu yer almaktadır.

İkinci bölümünde; beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla, Meyer, Allen ve Smith'e (1993) ait, Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmasının Dağlı ve arkadaşları (2018) tarafından yapıldığı, 18 maddelik “Örgütsel Bağlılık Ölçeği” yer almaktadır. Bu ölçeğin alt boyutları olan birinci boyut “duygusal bağlılık” 6 maddeden (1, 2, 3, 4, 5, 6), ikinci boyut “devam bağlılığı” 6 maddeden (7, 8, 9, 10,11, 12) ve üçüncü boyut olan “normatif bağlılık” 6 maddeden (13, 14, 15, 16, 17, 18) oluşmaktadır. 5’li Likert tipindeki ölçekte maddeler; (1) “Kesinlikle Katılmıyorum”, (2) “Katılmıyorum”, (3) “Orta Derecede Katılıyorum”, (4) “Katılıyorum” ve (5) “Kesinlikle Katılıyorum” biçiminde hazırlanmıştır.

Üçüncü bölümünde; beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel sinizm düzeylerinin belirlenmesi amacıyla, Brandes, Dhalwadkar ve Dean (1999)’e ait, geçerlilik-güvenirliliğini ($\alpha=0.93$) ve Türkçe uyarlamasını Kalağan’ın (2009) yaptığı 13 maddelik “Örgütsel Sinizm Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından; bilişsel 5 maddeden (1, 2, 3, 4, 5), duyuşsal 4 maddeden (6, 7, 8, 9), ve davranışsal 4 maddeden (10, 11, 12, 13) oluşmaktadır. 5’li likert tipindeki ölçekte sorular; (1) “Hiç Katılmıyorum”, (2) “Katılmıyorum”, (3) “Kısmen Katılıyorum”, (4) “Katılıyorum” ve (5) “Tamamen Katılıyorum” şeklinde hazırlanmıştır.

Veri Analizi

Toplanan veriler SPSS (sürüm 22,0) istatistik paket programı aracılığıyla frekans, yüzde ve katılımcıların örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm ölçeklerinden aldığı puanların ortalamasını belirlemek için tanımlayıcı istatistikler aracılığıyla analiz edilmiş ve yorumlanmıştır. Analizde gerçekleştirmek üzere öncelikle verilerin normal dağılıma uyup uymadıkları incelenmiştir. Bu kapsamda verilerin normal dağılıma uydukları kabul edilmiş ve pearson korelasyon testi uygulanmıştır. Örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm arasındaki ilişkide korelasyon analizi ile test edilmiş çalışmanın amacı doğrultusunda yorumlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılığa İlişkin Algıları

		<i>n</i>	\bar{X}	<i>SS</i>
Çalıştığı Coğrafi Bölge	Akdeniz Bölgesi	37	3,10	0,50
	Doğu Anadolu Bölgesi	30	2,94	0,41
	Ege Bölgesi	44	3,07	0,41
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	21	2,85	0,35
	İç Anadolu Bölgesi	42	3,04	0,40
	Karadeniz Bölgesi	15	3,13	0,48
	Marmara Bölgesi	38	3,07	0,44
Yaş	20-29 yaş	43	2,94	0,40
	30-39 yaş	108	3,01	0,44
	40-49 yaş	66	3,15	0,42
	50+ yaş	10	3,01	0,43
Deneyim	<1 yıl	20	2,92	0,37
	1-5 yıl	50	2,95	0,39
	6-10 yıl	56	2,98	0,36
	11-15 yıl	42	3,14	0,52
	16-20 yıl	25	3,10	0,46

	20+ yıl	34	3,17	0,44
Cinsiyet	Erkek	111	3,08	0,42
	Kadın	116	3,00	0,44
Medeni Hal	Evli	166	3,06	0,43
	Bekar	61	2,98	0,42
TOPLAM		227	3,04	0,43

Yapılan analiz neticesinde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin çalıştıkları coğrafi bölgelere göre örgütsel bağlılığa ilişkin algıları incelendiğinde ortalama puanın en yüksek 3.10 ile Akdeniz Bölgesinde, 2.84 ile en düşük Güneydoğu Anadolu Bölgesinde olduğu gözlemlenmiştir. Yaş gruplarına göre örgütsel bağlılık algısı incelendiğinde 40-49 yaş arasındaki katılımcıların en yüksek örgütsel bağlılık ortalamasına (3.15) sahip olduğu, 20-29 yaş aralığındaki katılımcıların ise 2,94 ortalama skor ile en düşük örgütsel bağlılık algısına sahiptir. Deneyim grupları incelendiğinde, 20+ yıl deneyime sahip katılımcıların örgütsel bağlılık algısı ortalama skor 3,17 ile en yüksek olurken, 2,92 ortalama skoru ile en düşük örgütsel bağlılık algısına sahip katılımcı 1 yıldan daha az deneyime sahip katılımcılar olmuştur. Cinsiyete göre ise erkeklerin örgütsel bağlılık algısı ortalama skoru 3,08 iken kadınların örgütsel bağlılık algısı ortalama skoru 3,00'dır. Son olarak medeni hal durumuna göre ise evlilerin örgütsel bağlılık algısı ortalama skoru 3,06 iken bekarların örgütsel bağlılık algısı ortalama skoru 2,98'dir. Toplamda ise tüm katılımcıların örgütsel bağlılık algısı puan ortalaması 3.04'tür.

Tablo 2. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Örgütsel Sinizme İlişkin Algıları

		<i>n</i>	\bar{X}	<i>SS</i>
Çalıştığı Coğrafi Bölge	Akdeniz Bölgesi	37	2,51	0,79
	Doğu Anadolu Bölgesi	30	2,70	1,00
	Ege Bölgesi	44	2,62	0,88
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi	21	2,84	0,93
	İç Anadolu Bölgesi	42	2,66	0,88
	Karadeniz Bölgesi	15	2,57	0,83
	Marmara Bölgesi	38	2,63	0,91
Yaş	20-29 yaş	43	2,72	0,96
	30-39 yaş	108	2,67	0,93
	40-49 yaş	66	2,53	0,77
	50+ yaş	10	2,65	0,82
Deneyim	<1 yıl	20	2,42	0,90
	1-5 yıl	50	2,80	0,82
	6-10 yıl	56	2,62	1,03
	11-15 yıl	42	2,61	0,89
	16-20 yıl	25	2,47	0,72
	20+ yıl	34	2,72	0,80
Cinsiyet	Erkek	111	2,61	0,81
	Kadın	116	2,67	0,95
Medeni Hal	Evli	166	2,49	0,82
	Bekar	61	3,03	0,94
TOPLAM		227	2,64	0,88

Yapılan analiz neticesinde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin çalıştıkları coğrafi bölgelere göre

örgütsel sinizme ilişkin algıları incelendiğinde ortalama puanın en düşük 2.51 ile Akdeniz Bölgesinde, 2.84 ile en yüksek Güneydoğu Anadolu Bölgesinde olduğu gözlemlenmiştir. Yaş gruplarına göre örgütsel sinizm algısı incelendiğinde 40-49 yaş arasındaki katılımcıların en düşük örgütsel sinizm ortalamasına (2.53) sahip olduğu, 20-29 yaş aralığındaki katılımcıların ise 2,72 ortalama skor ile en yüksek örgütsel sinizm algısına sahiptir. Deneyim grupları incelendiğinde, 1-5 yıl deneyime sahip katılımcıların örgütsel sinizm algısı ortalama skor 2.80 ile en yüksek olurken, 2.42 ortalama skoru ile en düşük örgütsel sinizm algısına sahip katılımcı 1 yıldan daha az deneyime sahip katılımcılar olmuştur. Cinsiyete göre ise erkeklerin örgütsel sinizm algısı ortalama skoru 2.61 iken kadınların örgütsel sinizm algısı ortalama skoru 2.67'dir. Son olarak medeni hal durumuna göre ise evlilerin örgütsel sinizm algısı ortalama skoru 2.49 iken bekarların örgütsel sinizm algısı ortalama skoru 3.03'tür. Toplamda ise katılımcıların örgütsel sinizm algısı puan ortalaması 2,64'tür.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel bağlılık algıları ile örgütsel sinizm algıları arasındaki ilişki incelendiğinde söz konusu analizi gerçekleştirmek üzere öncelikle verilerin normal dağılıma uyup uymadıkları incelenmiştir. Bu kapsamda, değişkenlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiş ve her iki değişkenin çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 arasında olduğu gözlemlenmiştir. Bu kapsamda bu verilerin normal dağılıma uydukları kabul edilmiş (George & Mallery, 2010) ve pearson korelasyon testi uygulanmıştır.

Tablo 3. Örgütsel Bağlılık ve Örgütsel Sinizm Arasında İlişki (N=227)

		Örgütsel Sinizm	Örgütsel Bağlılık
Örgütsel Sinizm	r	1	-,222**
Örgütsel Sinizm	p		0,001
Örgütsel Bağlılık	r	-,222**	1
Örgütsel Bağlılık	p	0,001	

Yapılan analiz neticesinde örgütsel bağlılık ile örgütsel sinizm arasında negatif yönde küçük düzeyde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir, $r=-0.22$, $p=.001$. Bu bağlamda, değişkenlerden biri yükselirken diğeri de o doğrultuda düştüğü ifade edilebilir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Günümüzde öğretmenlere yönelik incelemelerin önemi her geçen gün daha da artmaktadır. Öğretmenlerin okullara sağladığı önemli katkılar da çalışanlara verilen önem derecesinden geçmektedir. Çalışan öğretmenin mutluluğu, okuluna olan bağlılığı arttırmaktadır. Bu noktada örgütsel bağlılığın ortaya çıkması, okullara faydalı şekilde yansırken olumsuz tavır, davranış ve tutumlar ise sinizm davranışlarını ortaya çıkarabilmektedir (Balci, 2003). Beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel sinizm, örgütsel bağlılığa olan etkisinin belirlenmesi araştırılmasında ilişkisel tarama modelinden faydalanılmıştır.

Çalışma kapsamında beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri ile örgütsel sinizm düzeyleri arasında negatif yönde küçük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Bu çalışmanın, Okçu ve arkadaşları (2015)'nin beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel sinizme ilişkin algılarının örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisini araştırdıkları incelemeyle uyumlu olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen araştırmada, örgütsel sinizm ve örgütsel bağlılık arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu, örgütsel bağlılık üzerinde örgütsel sinizmin etkilerinin olduğu ortaya çıkmıştır. Diğer bir çalışmada ise Terlemez (2023), Örgütsel sinizm ve örgütsel adaletin örgütsel bağlılık üzerinde yordayıcı etkisinin analizi ile elde edilen sonuçlar çerçevesinde, örgütsel sinizm düzeyleri ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında negatif doğrusal anlamlı ilişki tespit etmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin coğrafi bölgelere göre örgütsel bağlılığa ilişkin algıları incelendiğinde ortalama puanın en yüksek Akdeniz Bölgesinde, en düşük Güneydoğu Anadolu Bölgesinde olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre örgütsel bağlılık algısı incelendiğinde 40-49 yaş arasındaki öğretmenlerin en yüksek örgütsel bağlılık ortalamasına sahip olduğu, 20-29 yaş aralığındaki öğretmenlerin ise en düşük örgütsel bağlılık algısına sahip olduğu görülmüştür. Ancak diğer çalışmada

Soysal (2022), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıkları, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde örgütsel bağlılık alt boyutlarında anlamlı fark bulamamıştır. Akyol, Atan ve Gökmen (2013) de, çalışmalarında beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinde yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulamamışlardır. Yine aynı şekilde diğer bir çalışmada ise Atakan ve Ersoy (2016), örgütsel bağlılık düzeylerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Öğretmenlerin örgütsel bağlılığa ait deneyim grupları incelendiğinde, 20 ve üzeri yıl deneyime sahip katılımcıların örgütsel bağlılık algısının ortalaması en yüksek olurken, en düşük örgütsel bağlılık algısına sahip öğretmenler 1 yıldan daha az deneyime sahip katılımcılar olmuştur. Araştırmanın aksine Tanrıku (2020), incelemesinde deneyim yılı düşük olan öğretmenlerin yüksek olan öğretmenlere oranla örgüte karşı daha fazla örgütsel bağlılığı olduğu sonucuna varmıştır. Demirtaş (2010) ise gerçekleştirdiği incelemede mesleki deneyim yılı yüksek olan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinin, mesleki deneyim yılı düşük olan öğretmenlerden bağlılık düzeyi olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın aksine Kurşunoğlu vd. (2010) ilköğretim öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerini araştırdığı çalışmada mesleki deneyim yılı değişkenine göre örgütsel bağlılık alt boyutlarında anlamlı fark bulamamışlardır. Akyol vd. (2013) beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerini araştırdığı incelemelerinde deneyim yılı değişkenine göre örgütsel bağlılık alt boyutlarında anlamlı fark bulamamışlardır. Bir diğer çalışmada ise Karakaya ve Karademir (2013), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılıklarını araştırdığı incelemelerinde, meslekteki deneyim yılı değişkenine göre örgütsel bağlılık alt boyutlarında anlamlı farklılıklar bulamamışlardır.

Cinsiyete göre erkek öğretmenlerin örgütsel bağlılık algısı ortalama skoru, kadın öğretmenlerin örgütsel bağlılık algısı ortalama skorundan yüksek çıkmıştır. Medeni hal durumuna göre ise evli öğretmenlerin örgütsel bağlılık algısı, bekar öğretmenlerin örgütsel bağlılık algısından yüksek çıkmıştır. Çalışmamızdaki sonuca paralel olarak Karakaya ve Karademir (2013) gerçekleştirdiği çalışmalarında, beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinde erkek öğretmenler lehine anlamlı fark bulmuşlardır. Çalışmamıza paralel olarak bir diğer çalışmada ise Yükaşır ve Yalçın (2007), Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nde spor uzmanları üzerinde gerçekleştirdikleri incelemede, erkeklerin daha fazla örgütsel bağlılık gösterdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Diğer bir çalışmada Soysal (2022), beden eğitimi öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin medeni hal değişkenine göre incelendiğinde evli ve bekar öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeylerinde anlamlı fark bulamamıştır. Karayazı (2020)' da beden eğitimi öğretmenlerine uyguladığı incelemede, örgütsel bağlılık düzeylerinin medeni hal değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin coğrafi bölgelere göre örgütsel sinizme ilişkin algıları incelendiğinde ortalama puanın en düşük Akdeniz Bölgesinde, en yüksek Güneydoğu Anadolu Bölgesinde olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre örgütsel sinizm algısı incelendiğinde 40-49 yaş arasındaki öğretmenlerin en düşük örgütsel sinizm ortalamasına sahip olduğu, 20-29 yaş aralığındaki öğretmenlerin ise en yüksek örgütsel sinizm algısına sahip olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin örgütsel sinizme ait deneyim grupları incelendiğinde, 1-5 yıl arası deneyime sahip katılımcıların örgütsel sinizm algısı ortalaması en yüksek olurken, en düşük örgütsel sinizm algısına sahip öğretmenler 1 yıldan daha az deneyime sahip katılımcılar olmuştur. Cinsiyete göre ise kadın öğretmenlerin örgütsel sinizm algısı ortalama skoru erkek öğretmenlerin örgütsel sinizm algısı ortalama skorundan yüksek çıkmıştır. Medeni hal durumuna göre ise evli öğretmenlerin örgütsel sinizm algısı bekar öğretmenlerin örgütsel sinizm algısından daha düşük çıkmıştır. Güzeller ve Kalağan (2008), Kalağan (2009), Özgan (2011), Kalay ve Oğrak (2012), Kaygısız ve Doğan'ın (2012) gerçekleştirdikleri araştırmalarda öğretmenlerin örgütsel sinizmin alt boyutlarındaki performans düzeylerini düşüren etkenleri düşük düzeyde algıladıkları tespit etmişlerdir.

Örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm kavramlarının okullar açısından önemini belirten çalışmaların milli eğitim bakanlığı için mevcut olduğu görülmektedir. Bu kavramlar çerçevesinde okul içerisinde çalışan öğretmenler için performans, motivasyon, davranış ve tutumların etkilendiğini gösteren çalışmaların mevcut olduğu görüldüğü kadar kendi aralarındaki ilişkilerin de incelendiği araştırmalar mevcuttur.

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri için gerçekleştirilen örgütsel sinizm ve örgütsel bağlılığın incelendiği çalışmanın sonuçları çerçevesinde aşağıdaki önerilerde bulunmak mümkün olabilmektedir:

Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri için gerçekleştirilen örgütsel sinizm ve örgütsel bağlılığın incelendiği çalışma sonucunda örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm kavramlarının Milli Eğitim Bakanlığı'ndaki tüm beden eğitimi öğretmenlerini kapsayacak şekilde çalışmalar yapılması ve bu kavramların önemini gösteren çalışmaların daha da artırılması beklenebilir. Bu araştırmadan sonraki incelemelerde örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm kavramları etrafında Milli Eğitim Bakanlığı'nda beden eğitimi öğretmenlerine yönelik fark edilememiş alanları bulmak, geniş alanlara yaymak ve önlemlerin alınmasına ön ayak olmak gerekebilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin okul içindeki sinizm davranışlarının önüne geçilmesi için sinizmin önemli bir biçimde dikkate alınması gerekmektedir. Yönetim tarzı ve uygulamalarından dolayı öğretmenlerin motivasyon düşüklüğü yaşamasını engellemek de gerekmektedir. Ayrıca incelemeler sonucunda sinizmin bağlılığı olumsuz etkilediği de unutulmamalıdır. Bağlılığının artması doğrultusunda öğretmenlerin düşüncelerinin önemsenmesi bağlılığı arttıracığı gibi, okulun da amaçlarını gerçekleştirmede önemli rol oynayacağı unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Abraham, R. (2000). "Organizational Cynicism; Bases and Consequences", *Genitic, Social and General Psychology Monographs*, 126 (3): ss. 269-292.
- Akyol P, Atan T, Gökmen B. (2013). Beden Eğitimi ve Sınıf Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin İncelenmesi, *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 4, Sayı: 1, S: 38-45.
- Allen, N. & Meyer, J. P. (1996). Affective, Continuance, and Normative Commitment to The Organization: An Examination of Construct Validity. *Journal of Vocational Behavior*, 49(3), 252-276.
- Allen, N. J. & Meyer, J. P. (1990). The measurement and antecedents of ffective,continuance and ormative commitment to the organization. *Journal of Occupational Psychology*, 63,1-18.
- Andersson, L. M. ve Thomas S. B. (1997). "Cynicism in the Workplace: Some Causes and Effects", *Journal of Organizational Behavior*, A.S.A. 18, ss. 449-469.
- Atakan, M.M., Ersoy, A. (2016). Spor bilimleri fakülteleri ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında çalışan akademik personelin örgütsel bağlılık ve örgütsel adalet düzeylerinin incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 26 (3), 90-104.
- Balcı, A. (2003), *Örgütsel Sosyalleşme Kuram Strateji ve Taktikler*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dağlı A, Elçiçek Z, Han B. (2018). Örgütsel Bağlılık Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 17, Sayı: 68, S: 1765-1777.
- Dean, J. W., Brandes, P. ve Dharwadkar, R. (1998). "Organizational Cynicism", *The Academy of Management Review*, 23(2): ss. 341-352.
- Demirtaş, H. (2010), *Dershane Öğretmenlerinde Örgütsel Bağlılık ve İş Doyumu*, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 11, (2). 177-206.
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: A simple guide and reference*, 17.0 update (10a ed.) Boston: Pearson.
- Güzeller, C. O. ve Kalağan, G. (2008). Örgütsel Sinizm Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması ve Çeşitli Değişkenler Açısından Eğitim Örgütlerinde İncelenmesi. 16. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, Antalya, 87-94.
- Kalağan, G. (2009). Araştırma görevlilerinin örgütsel destek algıları ile örgütsel sinizm tutumları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Karakaya Y, Karademir T. (2013). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri, *Spor Bilimleri Dergisi*, 2013, 24 (1), S: 37-44.
- Karayazı, T. (2020). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Atanma Usullerine Göre Örgütsel Bağlılık, Mesleki Stres ve Diğerkâmlık Düzeylerinin İncelenmesi, Doktora Tezi.
- Kaygısız, E. G. ve Doğan, M. Ç. (2012). Organizational Cynicism Level of Primary School Teachers and Managers: Example of Gaziantep in Turkey. *IAMB Konferansı*, Varşova, Polonya.
- Meyer J. P., Allen N. J., Smith C. (1993). Commitment to Occupations : Extension and Test of a Three-Component Conceptualization, *Journal of Applied Psychology*, 78(4), ss .538–551.
- Morrow, P.C. & McElroy, J.C. (1986). Research Notes on Assessing Measures of Work Commitment. *Journal of Vocational Behaviors*, 7, 139–145.
- Okçu V, Şahin H, Şahin E. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Örgütsel Sinizme İlişkin Algılarının Örgütsel Bağlılıkları Üzerindeki Etkisi, *Araştırma Makalesi*, *International Journal of*

Science Culture and Sport, Special Issue 4, ISSN: 2148-1148, S: 298-313.

- Oliver, N. (1990). Work Rewards, Work Values and Organizational Commitment in an Employee-Owned Firm: Evidence From The U.K. *Human Relations*, 43(6), 513-526.
- Özler, D. E. (2010). *Örgütsel Davranışta Güncel Konular*, Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Porter, L. W., Steers, R. M. & Boulian, P. V. (1974). Organizational commitment,
- Porter, L., Crampon, W. ve Smith, F. (1976). Organizational Commitment and Managerial Turnover. *Organizational Behaviour and Human Performance*, 15, 87-98.
- Soysal, S. (2022). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 26-38.
- Terlemez, M. (2023). Sporda Beyaz Yakalı Çalışanların Örgütsel Sinizm, Örgütsel Adalet ve Örgütsel Muhalefet Düzeylerinin Örgütsel Bağlılığa Etkisi. *Aurum Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 197-212. <https://doi.org/10.62393/aurum.1317985>.
- Terlemez, M. (2023). Örgütsel Sinizm, Örgütsel Adalet ve Örgütsel Muhalefetin Örgütsel Bağlılığa Etkisi: Spor Örgütleri Araştırması, Yüksek Lisans Tezi, Altınbaş Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Wanous, J. P., Reichers, A. E. ve Austin, J. T. (2000). Cynicism About Organizational Change: Measurement, Antecedents, And Correlates. *Group Organization Management*, 25 (2), 132-153
- Wanous, J. P., Reichers, A. ve Austin, J. (1994). Organizational Cynicism: An Initial Study. *Academy of Management Best Papers Proceedings*, 269-273.
- Yalçın H, Üzüm H, Yüқтаşır B. (2015). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılığı, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20 (1-4), S: 19-31.
- Yüқтаşır, H.Y.H.B. (2007). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde Görevli Spor Uzmanlarının Örgütsel Bağlılığı, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 2(2), 5-15.